

РӯЗИ ПАРЧАМИ ДАВЛАТӢ ФАРХУНДА БОД!

ИНСОН, ҲУҚУҚ ВА ОЗОДИҲОӢ Ӯ АРЗИШИ ОЛӢ МЕБОШАНД

МИНБАРИ ҲУҚУҚШИНОС

НАШРИЯӢ ФАКУЛТЕТИ ҲУҚУҚШИНОСИИ ДМТ

№ 18-19 (51-52) 24-УМИ НОЯБРИ СОЛИ 2016, ПАНҶШАНБЕ

Парчами мо ба сифати яке аз рамзҳои асосии давлатдорӣ таҷассумгари асосҳои таърихиву мероси арзишмандии миллӣ, ифодакунандаи мақсаду маром ва орзуву ормони халқи куҳанбунёдамон ба ҳисоб меравад.

Тоҷикон парчамро ҳамчун нишонаи нангу номус ва адолату осиш нигоҳдорӣ мекарданд ва ин аст, ки ниёгони мо парафшон будани парчамро бо сарбаландии ҳар як фард баробар дониста, барои ҳифзи он ва то ба рӯзҳои мо идома пайдо кардани ин суннати аҷдодӣ ҷоннисориҳо кардаанд.

Қадршиносӣ ва гиромӣ доштани Парчами миллӣ эҳтиром ба миллат, давлату давлатдорӣ ва Ватани маҳбубамон мебошад.

Парчами мо дар замони Истиқлолияти давлатӣ василаи асосии таҳкими Ваҳдати миллӣ, роҳнамои мардуми кишвар ба сӯи ояндаи нек ва нишонаи побарҷо будани давлати соҳибистиқлоли мо дар арсаи ҷаҳон гардидааст.

Дар солҳои ҷанги таҳмилии шаҳрвандӣ мардуми шарифи Тоҷикистон дар зерӣ Парчами давлати тозаистиқлоли худ муттаҳид гардида, давлатдории миллиамонро аз нобудшавӣ наҷот бахшиданд ва пеши роҳи парокандагии миллати тамаддунсози тоҷикро гирифтанд.

Миллати тоҷик зерӣ Парчами миллӣ ба ваҳдату ягонагӣ расид ва мо минбаъд низ таҳти ин рамзи муқаддаси миллӣ сиёсати созандаву бунёдкоронамонро барои баланд бардоштани сатҳи сифати зиндагии мардум ва эъмори ҷомеаи нав - ҷомеаи озоду демократӣ ва ҳуқуқбунёду дунявӣ амалӣ мегардонем.

Муҳаббат ба Парчам ва дигар рамзҳои давлатӣ нишонаи муҳаббати самимии мо ба Ватан-модар, миллату давлат ва ифтихор аз онҳо ҷузъи муҳими рисолати ватандориву ватансозӣ ба ҳисоб меравад.

Ҳар як фарди бонангу ному-си кишвар меҳру садоқати худро барои ҳимояи Парчам бояд тавассути хизмати содиқонаву софдилона ба Ватан ва халқи Тоҷикистон собит созад.

Эмомалӣ Раҳмон

Дар ин шумора:
ТАҶЛИЛИ
РӯЗИ ПРЕЗИДЕНТ
ДАР ФАКУЛТЕТ

Саҳ. 2

ИВАЗИ НОМИ
КОДЕКСИ
ГРАЖДАНӢ БА
КОДЕКСИ МАДАНӢ
ВА ОҚИБАТҲОӢ
ЭҲТИМОЛИИ ОН

Саҳ. 5

ПРЕЗИДЕНТ
– КАФИЛИ
АМАЛИШАВИИ
КОНСТИТУТСИЯ

Саҳ. 6

ОЗМУНИ «САДОҚАТ
БА ПРЕЗИДЕНТ
– САДОҚАТ БА
ВАТАН» ҶАМЪБАСТ
ГАРДИД

Саҳ. 10-11

ТАҶЛИЛИ РӯЗИ ПРЕЗИДЕНТ ДАР ФАКУЛТЕТ

Санаи 15-уми ноябри соли 2016 дар факултети ҳуқуқшиносии ДМТ чиҳати иҷро ва амалӣ намудани нақша-чорабиниҳои Раёсати ДМТ дар робита ба таҷлили Рӯзи Президенти ҚТ мизи мудаввар дар мавзӯи «Президенти ҚТ – Асосгузори давлат ва ҳуқуқи миллӣ» бо иштироки доираи васеи омӯзгорон, олимон, кормандон ва донишҷӯён баргузор гардид.

Чаласаро бо сухани ифтитоҳӣ декани факултети ҳуқуқшиносӣ, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Раҳмон Д.С. хусни оғоз бахшида, оид ба моҳияту аҳамияти масъалаи баррасишаванда гузориш доданд. Мавсуф зимни баромади хеш дар хусуси таҷлили Рӯзи Президенти ҚТ иттилоъ дода, нақши Президенти ҚТ, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро дар бунёди давлат ва ҳуқуқи миллӣ, таъмини сулҳу ваҳдати миллӣ ва зиндагии пурншои мардуми шарифи тоҷик махсусан таъкид намуданд. Таҷлили ин идро дар шароити кунунӣ як амри воқеӣ ва зарурати таърихӣ ҳисобиданд.

Баъдан мудири кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурорӣ И.Т. Маҳмудов дар мавзӯи «Рӯзи Президенти ҚТ – рамзи садоқат ва вафодорӣ ба Ватан, Президент, миллат» маъруза карданд. Зимни суханронии хеш И.Т. Маҳмудов қайд намуданд, ки мардуми сарбаланду заҳматкаши тоҷик дар асоси роҳандозии сиёсати бобарор ва дурбинонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати

миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҚТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар тамоми самтҳои фаъолияти давлатӣ ба дастовардҳои беназир арзишманд муваффақ гашт. Аз баракати Истиқлолияти давлатӣ ва бо шарофати хизматҳои содиқона, ҷонфидоиву фаъолияти сарбаландона ва иқдому ташаббусҳои неки созанда ва ҳидоятҳои ҷавонмардонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҚТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мардуми шарифу сарбаланд, меҳнатдӯсту тамаддунофар, фарҳангсолору матиниродаи тоҷик, дар роҳи расидан ба ҳадафҳои стратегии мамлакат – таъмини истиқлолияти энергетикӣ, таъмини амнияти озуқаворӣ ва раҳой аз бунбасти коммуникатсионӣ қадам ба қадам гомҳои устувор гузошта истодааст.

Ин санаи муқаддас дар асоси Қонуни ҚТ «Дар бораи рӯзҳои ид» санаи 16-уми ноябр таҷлил карда мешавад. Ҳанӯз 22-сол муқаддам, рӯзи 16 ноябри соли 1994 Эмомалӣ Раҳмон дар маросими расман шурӯъ кардан ба иҷрои вазифаи Президенти ҚТ ба халқи Тоҷикистон савганд ёд карда, ваъда дода буданд, ки тамоми кӯшишу ҳастии хешро бахри сарсабзию хурраамӣ ва пешрафти давлату миллати тоҷик равон хоҳанд кард. Гузашти солҳо собитқадамона собит намуданд, ки ҳар он чизеро ки Сарвари Давлат ба миллати хеш ваъда карда буданд, фаррохтар ва бештар аз он иҷро намуданд.

Сипас устодони факултети ҳуқуқшиносии ДМТ ассистентон М.С. Сулаймонов ва Ҳ.Х. Саидов баромад намуда, андешаву назари комил ва созандаи худро оид ба зарурияти таҷлили рӯзи Президенти ҚТ баён доштанд. Аз ҷумла зимни суханронии хеш омӯзгорони факултети ҳуқуқшиносии ДМТ қайд намуданд, ки фарзанди фарзонаи миллати тоҷик, Қаҳрамони Тоҷикистон, Ҷаноби Олӣ, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои таъмини сулҳу ваҳдати миллӣ, аз нестшавӣ раҳо намудани давлат, аз парокандашавӣ наҷот додани миллат ва аз оташи ҷанги шаҳрвандӣ берун овардани Ватани маҳбубамон хизматҳои арзандаву шоистаро анҷом додааст. Ӯ барҳақ Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ ва Пешвои воқеии миллати тоҷик аст, афзуданд дар анҷоми кори чаласа омӯзгорони факултет.

Дар умум ҳайати омӯзгорону кормандони факултети ҳуқуқшиносии ДМТ хизматҳои анҷомдодаи Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмонро дар таъмини сулҳу ваҳдати миллӣ, ҷовидона гардонидани номи миллати тоҷик, эҳёи давлатсозию миллатсозии тоҷикон ва бунёди арқони давлатдорӣ миллии таърихӣ эътироф намуданд. Дар охири кори мизи мудаввар намоиши асарҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид.

РУШДИ ИЛМИ ҲУҚУҚШИНОСӢ

Санаи 18-уми ноябри соли равон дар факултети ҳуқуқшиносии ДМТ чаласаи васеи Шӯрои олиммон баргузор гардид. Масъалаҳои асосии чаласа ҳисоботи солонии корҳои илмӣ-тадқиқотии факултет ва аттестатсияи аспирантони соли якум, дуюм, сеюми шӯбаҳои рӯзонаву ғоибона ва ҷоруми ғоибона барои соли 2016 буд. Дар кори Шӯро декани факултети ҳуқуқшиносӣ, дотсент Раҳмон Д.С., ноиби ректор оид ба илм, профессор Сафармамадов С., аъзои Шӯрои олимони факултет ва намояндагон аз раёсати илми ДМТ ширкат намуданд.

Дар чорабинӣ аз фаъолияти баъзе аспирантон, ки рисолаҳои номзадиро дар сатҳи зарурӣ омода накардаанд, изҳори нигаронӣ карда шуд. Аз ин рӯ, ба онҳо барои ислоҳи камбудииҳо

ва ҷоннок намудани навиштани рисолаҳо муҳлат дода шуд. Ҳамзамон

баъзе аз аспирантоне, ки бо кафедра ва роҳбари илмиашон дар ҳамкорӣ нестанд, аз аспирантура хориҷ карда шуданд.

Дар маҷмӯъ, иштирокчиёни ҷамъомад корҳои илмӣ-тадқиқотии факултetre қаноатбахш арзёбӣ намуда, қарори дахлдорро чиҳати тавсеа бахшидани илм дар соли хониши 2017 қабул намуданд. Аз ҷумла, пешниҳод карда шуд, ки маҷалаҳои илмӣ факултети ҳуқуқшиносӣ – «Ҳаёти ҳуқуқӣ» ва «Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон» ҳарчи зудтар ба феҳристи маҷалаҳои тавсияшавандаи КОА-и Федератсияи Россия дохил карда шаванд, зеро бо дохил гардидаи онҳо ба феҳристи мазкур монеаҳои ҷопи мақолаҳои унвонҷӯёну аспирантон аз байн хоҳад рафт.

Масъули саҳифа:
Исмоил ШАРИФЗОДА

МИНБАРИ
ҲУҚУҚШИНОС

Муассис:
факултети
ҳуқуқшиносии ДМТ
www.law.tnu.tj

Сармуҳаррир:
**Ҷаҳонгир
САЪДИЗОДА**
jahon_1967@mail.ru

Муовини сармуҳаррир:
Исмоил ШАРИФЗОДА

Мухаррир:
Бобоҷон НАИМЗОДА
Таррох:
Акмал ШАРИПОВ

ҲАЙАТИ ТАҲРИРИЯ:
Раҳмон Д.С.

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент, декани факултети ҳуқуқшиносӣ;

Маҳмудов И.Т.
мудири кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурорӣ;
Қурбонализода Н.Ш.
муовини декан оид ба илм ва робитаҳои байналмилалӣ;
Камолзода И.И.
дотсенти кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ;
Сулаймонов Ф.С.
дотсенти кафедраи ҳуқуқи байналмилалӣ;

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

Ватанзода М.М.
ёрдамчи Президенти ҚТ оид ба масъалаҳои ҳуқуқӣ;
Саид Нуриддин Саид
вазирӣ маориф ва илми ҚТ, профессор;
Имомзода М.С.
ректори ДМТ, академики АИ ҚТ;
Тоҳиров Ф.Т.
академики АИ ҚТ;
Маҳмудзода М.А.
раиси Суди Конституционии ҚТ, академики АИ ҚТ;
Раҳимзода М.З.
директори Маркази миллии ҷорунгузори назди Президенти ҚТ, профессор;
Диноршоев М.
академики АИ ҚТ;
Насриддинзода Э.С.
профессори кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ;
Сафарзода Б.А.
дотсенти кафедраи ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносии муқоисавӣ

ШАРТҲОИ ҚАБУЛИ МАВОД:

Дастнавис қабул карда намешавад.
Мавод бояд бо ҳуруфи Times New Roman Tj 14 ҳуруфчинӣ шуда бошад.
Рӯзнома на ба ҳама андешаи муаллифони мувофиқ аст ва ақриди муҳталифро ба хотири риояи чандандешӣ ба таъби мерасонад.

Рӯзнома дар Вазорати фарҳанги ҚТ таҳти №0336/рз аз 18-уми марти соли 2016 ба қайд гирифта шудааст.
Нишони идора: ш Душанбе
Бунӣ Ҳисорак, Шаҳраки Донишҷӯён, факултети ҳуқуқшиносии ДМТ.
Телефон: 985-38-38-67, 918-51-03-02. Телфакс: 1000
Навбатдори шумора:
Исмоил ШАРИФЗОДА

ПАРЧАМИ МИЛЛЇ – РАМЗИ САДОҚАТ

Парчам яке аз нишонаҳои соҳибхитиёрии давлат, ваҳдату ягонагӣ, дӯстии халқу миллатҳо, ифтихор аз ватандорӣ, нангу номус ва мубориза баҳри озодӣ мебошад.

ЧТ баъди қабули Эълония «Дар бораи соҳибхитиёрии давлатии ЧТ» аз 24 августи соли 1990 ва 9 сентябри соли 1991 зарур шуморид, ки ҳамчун ҷумҳурии соҳибистиклол парчами миллии худро дошта бошад ва онро дар қонунгузории миллии танзим намояд. Моҳи ноябри соли 1992 дар Иҷлосияи 16-уми Шурои Олӣ, ки дар он тақдири ондаи давлати тоҷиди таҳрези гардида, ба сӯи ҳадафҳои умумимиллӣ.

сулҳу суббот ва Ваҳдати миллӣ қадамҳои нахустин гузошта шуданд ва баробари андешидани тадбирҳои зарурӣ доир ба таъмини сарҷамъии мардум ва ҳифзи тамомияти арзии кишвар, инчунин рамзҳои нахустини давлати соҳибистиқлоламон – Парчам ва Нишон қабул карда шуданд.

Боиси ифтихор ва хушбахтист, ки дар баробари ба даст овардани Истиқлолияти давлатӣ соҳиби Парчами миллии худ гаштем, ки таҷассумгари гузаштаи шоён ва ояндаи дурахшони мо тоҷикон мебошад. Аслан дар Парчами кишварамон даъват ба иттиҳоду сарчамъӣ, ватандӯстӣ, та-

лош барои бунёди ҷомеаи
адолатпарвар ва башардӯ-
стии миллати мо таҷассум
ёфтааст.

Воқеан, Парчами миллий рамзи садоқат ба давлат, миллат ва тамоми мардуми Тоҷикистон буда, барои ҳар як кишвари соҳибистиқлол чун рамзи ҳокимияти давлат ва муқаддасоти миллий эътироф карда шудааст. Аз ин лиҳоз, эҳтироми воқеии рамзи давлатӣ ногузир аст ва бояд тавре ба он ҳо муносибат намуд, ки нисбатан беҳурматӣ зоҳир нагардад. Зеро Парчами давлатӣ таҷассумгари мазмуни моҳияти давлат, таърихи фарҳанги халқ, арзишҳои

Собирчон САИДОВ
ассистенти кафедраи
ҲУКУКИ КОНСТИТУТСИОНӢ

миллию чуғрофии кишвар
мебошад. Ҷашни Парчами
давлатӣ муборак!

ШҶҶҶҶ ЗАНОН ВА ДУХТАРОНИ ФАКУЛТАТ ФАЪОЛ АСТ!

Таърихи 18-уми ноябри соли 2016 дар факултети ҳуқуқшиносии ДМТ, барои

боз ҳам баланд бардоштани сатҳи донишандӯзӣ, иштироки фаъолонаи до-

нишҷӯдухтарон дар чора-
биниҳои фарҳангӣ ва хусу-
сияти тарбиявиδοшта, пос

доштани фарҳанги миллӣ, тақлид накардани духтарон ба тарзи либоспӯшӣ ва фарҳанги бегона, аз нав интиҳоб намудани духтарони фаёли факултет ба ҳайати шӯрои духтарон ва арҷгузорӣ ба муқаддасоти миллӣ ҷалассаи Шӯрои закон ва духтарони факултети ҳуқуқшиносӣ баргузор гардид.

Зимни чамъомад ҳисоботи раиси Шӯрои занон ва духтарони факултет н.и.ҳ., дотсент Бобоева Н. И. шунида шуд. Бобоева Н.И. ба духтарон ҷиҳати иштироки фаёлонашон дар чорабиниҳои фарҳангӣ,

ки бахшида ба таҷлили
ҷашни 25-умин солгарди
Истиқлолияти давлатӣ дар
“Варзишгоҳи марказӣ” бар-
гузор гардид, изҳори сипос
намуд.

Дар маҷмӯъ намоян-
даи Раёсати ДМТ ва дигар
иштирокчиёни ҷам-
ъомад аз фаъолият ва ахлоқи ҳа-
мидаи духтарони факултет
ҳам дар донишгоҳ ва ҳам
дар ҳобгоҳ изҳори қаноат-
мандӣ намуда, ба духтарон
офарину аҳсан хонданд.
Дар охир пешниҳод карда
шуд, ки чунин ҷаласаҳо ва
суҳбатҳои озод пайваста ҳам
дар факултет ва ҳам дар
ҳобгоҳҳо баргузор гардад.

ГОЛИБІЯТИ ДОНІШЧУЇНИ ФАКУЛТЕТ

Хонандаи закӣ аз шумораҳои пешини рӯзнома хуб огоҳ аст, ки донишҷӯёни факултети ҳуқуқшиносӣ пайваста дар мусобиқаҳои варзишӣ сазовори ҷойҳои ифтихорӣ мегарданд.

Дастоварди варзишии на танҳо донишҷӯписарон, балки духтарон низ назаррас аст. Яке аз донишҷӯдухтарони факултет - Исроилова Гулмира, донишҷӯи соли 2, шуъбаи умумӣ, гурӯҳи

русӣ мебошад, ки бо ғолибия-
ти пайваस्ताш дар мусобиқаҳои
ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ
зани тоҷик ва зӯри бозуи ўро
муаррифӣ менамояд. Аз ҷумла
санаи 30-юми октябри соли 2016

номбурда дар мусобиқаи байнал-милалӣ оид ба бокс миёни занон, ки дар кишвари Қазоқистон бахшида ба ёдбуди А.Молдагулова М.Маметова ва Х. Доспанова баргузор гардиш, ҷои дуҷумро ишғол намуда, соҳиби медали нуқра ва кубоки мусобиқа гардиш.

Ҳамзамон Дамири Шодӣ до-
нишҷӯи соли 5-уми шуъбаи рӯзо-
наи факултети ҳуқуқшиносӣ низ
дар чемпионати ҶТ оид ба тен-
ниси рӯи миз сазовори ҷои якум
гардид.

Инчунин Бобоев Умедҷон до-нишҷӯи соли 1-и шӯъбаи муноси-батҳои байналмилалӣ (ҳуқуқ), гурӯҳи англисӣ дар чемпионати ҷаҳон оид ба зӯрзмонии универсалӣ, ки дар шаҳри Медини Федератсияи Россия аз 14 то 21-уми ноябри соли 2016 баргузор гардида буд, дар вазни то 65 кг сазовори ҷои аввал гардид.

Садорат ва редакцияи «Минбари ҳуқуқшинос» донишҷӯёни мазкурро бо ин пирузиашон табрик намуда, ба эшон комёбиҳои беназирро орзу менамоянд.

Таҳияи
Исмоил ШАРИФЗОДА

ОЦЕНКА ПРАВОВЫХ РЕФОРМ В ТАДЖИКИСТАНЕ – ПРЕДВЗЯТОСТЬ ИЛИ СТЕРЕОТИПЫ

В последнее время в ряде иностранных средств массовой информации, возник нездоровый ажиотаж вокруг проекта Конституционного закона РТ «Об Основателе мира и национального единства – Лидере нации». Различными «экспертами» даются весьма противоречивые и зачастую популистские комментарии, не подтвержденные достоверными фактами и не соответствующие действительности.

К ним относится и опубликованная 27.10.2016 года в «Независимой газете» В. Панфиловой статья - «Рахмона назначили основателем суверенного Таджикистана».

Начнем с того, что представленный проект нового Конституционного закона РТ «Об Основателе мира и национального единства – Лидере нации» является одним из шагов по приведению действующего законодательства РТ в соответствие с Конституцией, в которую 22 мая 2016 года на Всенародном референдуме были внесены изменения и дополнения. Здесь следует подчеркнуть, что данные изменения были поддержаны абсолютным большинством граждан Республики Таджикистан. Одним из нововведений включенным в Конституцию было определение правового статуса Основателя мира и национального единства – Лидера нации. В статье 65 Конституции указывается, что правовое положение Основателя мира и национального единства – Лидера нации регулируется Конституционным законом. Руководствуясь статьей 10 Конституции РТ и Законом «Об нормативных правовых актах» действующий закон «Об Основателе мира и национального единства – Лидере нации» будет приведен в соответствие с положениями Конституции.

Далее, большое удивление вызывает недоумение авторов статьи и указанных в статье «экспертов» относительно неприкосновенности Основателя мира и национального единства – Президента РТ и членов его семьи, а также их социально-бытового обеспечения. В конституционной практике абсолютного большинства государств мира вопросы обеспечения экс-главы государства правом неприкосновенности и социально-бытовым обслуживанием является установившейся практикой.

Так, в Азербайджане принят Конституционный закон «Об обеспечении экс-Президентов и членов их семей», который распространяется в отношении лиц, работавших на посту президента страны, в отношении лиц, работавших на посту президента, полномочия которых были прерваны, а также в отношении членов их семей. Данный закон регулирует вопросы социального обеспечения, безопасности и неприкосновенности экс-Президентов Азербайджана и членов их семей.

В свою очередь, в Республике Казахстан принят Конституционный закон «О Первом Президенте Республики Казахстан - Лидере Нации», который также регламентирует вопросы, которые были указаны выше.

Однако, читая данную статью ав-

тора, для читателя складывается впечатление о том, что таджикский законодатель в этом вопросе «открыл Америку» и ввел новеллу, которой до этого не существовало. Это абсолютно не так, таджикские законодатели лишь подтвердили существующие в мире конституционные положения относительно неприкосновенности и социально-бытового обслуживания бывшего главы государства и членов его семьи.

Наибольшее возмущение вызывает рассуждения «экспертов» относительно роли Эмомали Рахмона в построении независимого таджикского государства. В педагогике есть высказывание «Родители это не кто родили ребенка, а те, кто его воспитали». Так называемые «архитекторы таджикской независимости» ввергли страну в путчину гражданской войны, в результате которой страна отстала в своем развитии на многие годы вперед. И только с избранием Эмомали Рахмона на должность

ли Рахмон который думал бы прежде всего об установлении мира и единства в стране, а не о своих политических интересах и амбициях.

Эмомали Рахмон в отличие от различных «архитекторов» действительно не разрабатывал альтернативные декларации и Конституции. Он работал над теми документами, которые в последствии были одобрены и приняты народом и послужили базисом для построения современного Таджикистана, где во главу угла ставятся принципы демократии, правового государства и развития гражданского общества. Эти идеи он отстаивал своими делами, всегда находясь в гуще событий и не прячась за спинами людей. Его не остановили ни покушения на его жизнь, ни происки врагов. Он твердыми шагами шел к цели которую озвучил во время своего избрания на пост председателя Верховного Совета – установление мира в Таджикистане и по-

ДИНОРШОЕВ А.М.
заведующий кафедрой
конституционного права

ти, их взаимодействия друг с другом.

Поэтому дача одностороннего и непрофессионального комментария относительно конституционной реформы 2016 года со стороны автора статьи вызывает лишь огромное сожаление и свидетельствует о её предвзятости.

И последнее, по поводу утверждения автора об ухудшении экономической ситуации в стране и уровне бедности. Никто не утверждает, что на данный момент в Таджикистане не существуют экономических проблем. Эти проблемы, являются результатом глобального мирового кризиса, негативные последствия которого не обошли стороной и Республику Таджикистан. Однако Правительство Таджикистана во главе с Эмомали Рахмоном предпринимают все возможные меры по стабилизации экономической ситуации в стране. Так, в 2015-2016 году, несмотря на влияние мирового финансово-экономического кризиса и роста давления на нашу национальную экономику, в результате солидарного труда славного народа нашей страны были обеспечены позитивное экономическое развитие и устойчивость макроэкономических показателей, объем валового внутреннего продукта составил более 48 млрд. сомони, темп его роста – 6% и уровень инфляции – 5%. Уровень бедности снизился до 31%, ВВП на душу населения увеличился на 3,8%. В 2015 -2016 году в рамках государственных и отраслевых программ было создано 205 тыс. новых рабочих мест.

В целях предотвращения негативного влияния экономического кризиса Правительством был принят План дополнительных мер, в рамках которого был осуществлен ряд эффективных мер для обеспечения развития реальных секторов экономики, государственной поддержки предпринимательства, максимально большего привлечения внутренних и внешних инвестиций, создания производственных предприятий и новых рабочих мест, развития сотрудничества с торговыми партнерами и мировыми финансовыми организациями. Также в рамках антикризисных мер с целью обеспечения безработных граждан и вернувшихся на Родину трудовых мигрантов рабочими местами была принята «Государственная программа содействия занятости населения на 2016-2017 годы», в соответствии с которой должны быть созданы и восстановлены более 300 тыс. рабочих мест. Эти цифры и данные являются свидетельством только части той огромной работы, которая предельно ведется Правительством Таджикистана под руководством Президента страны Эмомали Рахмона по стабилизации экономической ситуации в Таджикистане.

Председателя Верховного Совета на 16 сессии началась работа по восстановлению мира и единства в стране, которая увенчалась заключением мирного соглашения в 1997 году. Стоит отметить, что подобной практики в истории не существовало, когда гражданская война завершалась заключением мирного соглашения и примирением сторон. Таджикский опыт вошел в учебники по политологии и конфликтологии как образец положительного решения политических кризисов и вооруженных конфликтов. Для принятия такого решения необходима политическая воля, чувство патриотизма и любви к родине. Все указанные качества были продемонстрированы Эмомали Рахмоном и поэтому на сегодняшний день он пользуется у народа Таджикистана непререкаемым авторитетом и уважением, и именно поэтому народ признает его как своего настоящего представителя и лидера. Как показывают события последних лет в государствах в которых также полыхает пламя гражданской войны не нашлось такого лидера как Эмомали

строение процветающего государства. Именно поэтому, народ воспринимает его как своего лидера.

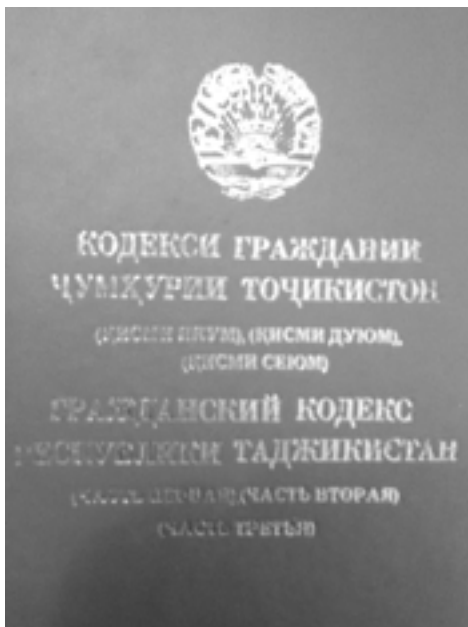
Также хотелось бы высказать свои соображения относительно высказываний «экспертов», о конституционной реформе 2016 года. Цели и задачи проведенной реформы являются совершенно иными, чем те, которые обозначены в статье.

Во-первых, для динамичного и эффективного развития государства и общества нормы Конституции нуждаются в постоянном совершенствовании. Будучи Основным законом государства, Конституция должна отвечать современным требованиям общества, то есть быть базисом для развития политических, экономических, социальных и духовных начал государства и общества.

Во-вторых, внесенные изменения и дополнения направлены на продолжение формирования демократического, правового, социального и светского государства, на защиту прав и законных интересов человека и гражданина, на совершенствование организации, деятельности и всей системы органов государственной влас-

ИВАЗИ НОМИ КОДЕКСИ ГРАЖДАНӢ БА КОДЕКСИ МАДАНӢ ВА ОҚИБАТҲОИ ЭҚТИМОЛИИ ОН

**Ба ҳамагон
маълум аст, ки
имрӯзҳо аз ҷониби
гурӯҳи корӣ оид ба
коркарди лоиҳаи
Кодекси гражданин
ҚТ дар таҳрири нав,
иваз намудани номи
он аз Кодекси граж-
данӣ ба Кодекси ма-
данӣ пешниҳод кар-
да шудааст.**

Вобаста ба баъзе аз паҳлуҳои масъалаи мазкур дар мақолаҳои гуногун дар рӯзномаи «Минбари ҳуқуқшинос» ба хонандагони гиромикадр маълумот пешниҳод ва фикру ақидаи худро баён намуда будем. Имрӯз низ меҳокем, ки оид ба масъалаи мазкур баргашта, вобаста ба баъзе аз оқибатҳои нугувори ивази номи Кодекси гражданин ба Кодекси маданӣ баёни андеша намоем.

Бояд тазаккур намуд, ки зарурияти иваз намудани номи Кодекси гражданин ба Кодекси маданӣ умуман вучуд надорад. Зеро, на илми ҳуқуқи гражданин ва на амалияи ҳуқуқтатбиқнамоӣ дар кишвар ниёз ба чунин тағйиротро надоштанд, надоранд ва нахоҳанд дошт. Тағйироти ном намудани Кодекси гражданин ба Кодекси маданӣ ягон масъалаи мубрами инкишофи муносибатҳои молумулкиро, ки предмети танзими Кодекси гражданин эътироф мешаванд, ҳал накарда, ягон нафъе ба ҷомеаи кишвар надорад. Аз тарафи дигар, тағйироти номи Кодекси гражданин ба Кодекси маданӣ як қатор оқибатҳои нугуворо метавонад ба миён оварад. Аз ҷумла:

а) тағйироти ном намудани дигар қонунҳо ва кодексҳои ба он алоқаманд, аз ҷумла Кодекси му-

рофияи гражданин ба Кодекси му-рофияи маданӣ;

б) ба таври нодуруст тарҷума шудани ибораи «маданӣ» дар номи кодекс, яъне истифодаи на истилоҳи русии «Гражданский кодекс» балки истифодаи истилоҳи «Цивильный кодекс» ва ё «Культурный кодекс»;

в) таъсири манфии тағйироти номи Кодекси гражданин ба Кодекси маданӣ ба истилоҳҳои ба он ҳамради, аз қабилӣ уҳдадорҳои маданӣ, ҳуқуқи маданӣ, қобилияти амалкунии маданӣ ва ғайраҳо, ки худ ягон маъноеро ифода карда наметавонанд;

г) таъсири манфии ивазшавии номи кодекс ба истифодаи истилоҳи «гражданин» дар ҷомеа, зеро ба истиснои Кодекси граж-данӣ мо дар дигар ҳолатҳо низ истилоҳи «гражданин»-ро васеъ истифода менамоем ва ҳангоми тағйироти ном

данӣ».

Инчунин, саволи дигаре ба миён меояд, ки дар кадом ҳолат истилоҳи «шаҳрвандӣ» истифода шавад ва дар кадом ҳолат бояд истилоҳи «маданӣ» истифода шавад? Ин савол ҳеҷ гоҳ дорои посухи мушаххас нахоҳад буд, зеро маҳз истифодаи беасос ва бечои истилоҳи «маданӣ» дар номи Кодекси гражданин, ин мушкилиро ба миён оварда, ҳали он танҳо яқтост: боқӣ нигоҳ доштани номи Кодекси гражданин, яъне номи Кодекси граж-данӣ бояд иваз карда нашавад. Танҳо дар ин ҳолат духурагӣ ва тамоми баҳсҳои дарҷгардида, ки мо ҳоло қисмати онро дарҷ намудем, нахоҳанд ба миён омад.

Пас, агар чунин зарурият набошад, барои чӣ номи Кодекси граж-данӣ ба Кодекси маданӣ дигаргун карда шавад? Тарафдорони чунин тағйирот ду асосро пеш меоранд:

1) истилоҳи «гражданин» истилоҳи забони тоҷикӣ набуда, ин муҳолиф ба муқаррароти қ.1-и м.33 ва қ.3-и м.52-и Қонуни ҚТ «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» мебошад;

2) дар дигар давлатҳо истилоҳи «маданӣ» васеъ истифода мешавад.

Хуб, биеъд аз нуқтаи назари илмӣ ва диди санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ амалкунанда ин асосҳо баррасӣ намоем.

1) Тибқи қ.1-и м.33 Қонуни ҚТ «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» ҳар як санади меъёрии ҳуқуқӣ ном дорад, ки дар қисми болоии матн нишон дода мешавад. Номи санадҳои қонунгузорӣ бо ҳарфҳои калон навишта мешавад. Номи дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ бо ҳарфҳои хурд навишта шуда, бо ҳарфи калон оғоз меёбад. Номи санади меъёрии ҳуқуқӣ мавзӯи танзими ҳуқуқӣ санади меъёрии ҳуқуқӣ ва мазмуни асосии онро инъикос менамояд.

Вобаста ба ин, азбаски ин меъёри қонун нисбати талаботи забонӣ ягон муқаррароте надорад, он дар ҳолати баррасишаванда умуман набояд татбиқ карда шавад. Аз ин сабаб, масъалаи мазкур ниёзи баррасиро надорад.

Дар қ.3-и м.52-и қонуни дарҷ-гардида омадааст, ки «интишори расмӣ санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба забони давлатӣ ва тарҷумаи онҳо ба забони русӣ ҳамчун забони муоширати байни миллатҳо сурат мегирад». Чи тавре ки хонандаи гиромӣ ва заки низ муҳтавои меъёрро аллакай дарк намуд, аз муқаррароти мазкури қонун чунин бармеояд, ки қонунҳо ба забони давлатӣ, яъне забони тоҷикӣ интишор гардида, ба забони русӣ тарҷума карда мешаванд.

Пас, номи Кодекси гражданин ҚТ магар ба ин муқаррароти дарҷ-гардида ягон ихтилофе дорад? Албатта, не. Аз ин ҷо, ин асос ягон заминаро барои иваз шудани номи Кодекси гражданин ба Кодекси маданӣ эҷод намекунад.

2) Таҷрибаи дигар давлатҳо, ки дар онҳо истилоҳи «маданӣ» истифода мешаванд, аз он нуқтаи назар баҳснок мебошад, ки ин давлатҳо

Фирӯз СУЛАЙМОНОВ
дотсенти кафедраи ҳуқуқи байналмилалӣ

дорои таърихи қонунгузорию худ буда, қонунгузорию гражданин онҳо таърихан низоми романиро доро мебошад. Баръакс ин ҳолат, қонунгузорию гражданин кишвари мо таърихан низоми олмонию ҳуқуқи гражданиро доро буда, дорои як қатор хусусиятҳои худ мебошад. Пас, фарқият дар низоми қонунгузорию ҷой дошта, ин фарқият таъсири худро ба моҳият ва мазмуни ҳуди қонун мерасонад. Дигар ҳолат, новобаста аз он ки ин давлатҳо истилоҳи «маданӣ»-ро истифода намоянд ҳам, аммо дар қонунгузорию онҳо истилоҳи «кодекс» истифода бурда намешавад. То он ҷое ба мо маълум аст, фикри иваз намудани истилоҳи «қонуни маданӣ» ба «кодекси маданӣ» умуман дар ин давлатҳо ҷой надорад ва мутахассисони гиромии ин кишварҳо дар он нуқтаи назар ҳам нестанд, ки дигар давлатҳо дорои кодекс буда, бояд онҳо низ маҳз дар ҳамин асос кодекс дошта бошанд.

Пас, кишвари мо, ки худ таърихан дорои маҳз Кодекси гражданин буд, барои чӣ беасос номи онро бояд дигар намуду баҳсу мунозираҳои гуногунро ба миён овард? Ба ҷомеа ва ба шаҳрвандон чунин тағйирот гӯё ягон нафъе мебахшида бошад? Магар дар муносибатҳои молумулкӣ ё дар ҳуди Кодекси гражданин, ба истиснои тағйироти ном, ворид намудани муносибатҳои интернетӣ ё дарчи объектҳои гуногун дар ин соҳа (номи доменӣ, сомона ва ғайраҳо), ки худ ягон асоси илмӣ ва назариявӣ надоранд, дигар мушкилиҳо вучуд надоранд, ки ин қадар ба номи он овора ҳастед. Албатта, ҷой доранд! Аз қабилӣ масъалаи маскуннамоӣ, масъалаҳои сохтмони худсарона ва душвории эътирофи ҳуқуқи истифодаи қитъаи замин чун объектҳои ҳуқуқҳои гражданин ва ғайра.

Фикр мекунем, ки ҳоло маҳз сари ин масъалаҳо бояд андеша намуд. Мо ҳуқуқшиносон вазифадорем, ки хулосаҳои илмӣ асоснокро ҷиҳати баррасии онҳо баҳри пешрафти миллат, ҷомеаи худ ва рушди ҳуқуқи милли пешниҳод намоем.

ПРЕЗИДЕНТ – КАФИЛИ АМАЛИШАВИИ КОНСТИТУТСИЯ

Парвона МИРЗОЕВ
муовини декан оид
ба таълим

16 ноябр дар Тоҷикистон ҳамчун Рӯзи Президенти ҶТ ҷашн гирифта мешавад, ки он муайянкунандаи рушди минбаъдаи бомароми Тоҷикистон мебошад. Иди мазкур бо мақсади эътирому эътирофи сиёсатмадориву давлатдории навини Тоҷикистон, таъмини сулҳу ваҳдат ва ягонагии мардуми кишвар ва болоравии нуфузи мактаби Тоҷикистони соҳибистиқлол дар арсаи байналмилалӣ баргузор мегардад, ки дар маҷмӯъ ба фаъолияти босамари Президенти ҶТ вобастагӣ дорад.

Агар ба даст овардани Истиқлолият зарурати қабули Конститутсияи давлати муосирро ба миён гузошта бошад, бо иштироки бевоситаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қабули ин ҳуҷҷати муҳими сиёсӣ ҳуқуқӣ барои бунёди давлати соҳибистиқлоламон заминаи устувор ба вучуд овард ва дар раванди таҳкими ҳокимияти давлатӣ ва аркони давлатдорӣ нақши барҷаста бозид. Дар Конститутсия таъмини соҳибхитиёрӣ, Истиқлолият ва тамомияти арзии Тоҷикистон вазифаи асосии давлат эълон шуда, дар айни замон ба хотири ҳимояи ин арзишҳои конститусионӣ ва ташаккули муназзаму муътадили давлати навини тоҷикон тағйирнопазир будани шакли идораи кишвар, тамомияти арзӣ, моҳияти демократӣ, ҳуқуқбунёдӣ, дунявӣ ва иҷтимоии давлат аз ҷумлаи мақсадҳои бунёдии Конститутсия эътироф гардид. Нақши Пешвои миллат дар қабули Конститутсия, пеш аз ҳама, дар он ифода мегардад, ки бо қабули ин санади сарнавиштсоз барои таъмини сулҳу субот ва

Ваҳдати миллӣ замина гузошта шуд ва он омили асосии кафолати устувории ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон гардид. Бо дарназардошти он ки пешрафти тамоми соҳаҳои ҳаёти давлат ва ҷомеа натиҷаи сулҳу оромӣ ва ваҳдату ягонагӣ мебошад, дар Конститутсия дарҷ гардид, ки Тоҷикистон ҳамеша сиёсати сулҳҷӯнаро дар амал татбиқ менамояд. Бояд гуфт, ки Конститутсияи мо бо ҳидоятҳои Пешвои миллат хусусияти миллӣ гирифт, зеро он бо иродаи мардуми сарбаланди кишвар қабул гардида, дар ин ҳуҷҷати муҳим суннатҳои таърихӣ давлатдорӣ ва ғояҳои инсондӯстонаи халқи фарҳангсолори тоҷик инъикос ёфтаанд. Мо, халқи Тоҷикистон дар сатҳи Конститутсия ба ҷомеаи ҷаҳон эълон доштем, ки халқи Тоҷикистон озодӣ ва ҳуқуқи шахсро арзиши олӣ шуморида, баробарҳуқуқӣ ва дӯстии тамоми миллату халқи ятхоро эътироф мекунад ва ҷонибдори бунёди ҷомеаи адолатпарвар мебошад.

Дар асоси моддаи 64 Конститутсияи ҶТ муқаррар шудааст, ки Президент ҳомии Конститутсия ва қонунҳо, ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд, кафили истиқлолияти миллӣ, ягонагӣ ва тамомияти арзӣ, пойдориву бардавомии давлат, мураттабии фаъолияти мақомоти давлатӣ ва ҳамкории онҳо, риояи шартномаҳои байналмилалӣи Тоҷикистон мебошад.

Ин функцияи худро Президенти ҶТ ҳанӯз 16 ноябри соли 1994 дарк намуда, дар суханронии худ дар Иҷлосияи XVI Шӯрои олии ҶТ баъд аз маросими савгандёдкуни баён карда буд, ки: «Президенти ҶТ кафили амалӣ гардидани Конститутсия мебошад. Ман ба ҳайси Президент шуморо бовар мекунонам, ки ҳифзи ҳуқуқ, озодиҳои шаҳрвандон, тамомияти арзии ҷумҳурӣ, Ваҳдати миллӣ, сулҳу салоҳро дар ҷумҳурӣ таъмин хоҳам кард. Халқ чун кӯҳи азимест, ки ман ба он така карда, барои ободии Ватанам хизмат хоҳам кард».

Воқеан ӯ дар таърихи 22 соли фаъолияти худ гуфтаҳои худро амалӣ намуд ва Тоҷикистонро гулгуншукуфон сохт. Бо шарофати Президенти ҶТ имрӯз Истиқ-

лолияти давлатии ҶТ-ро 150 кишвари ҷаҳон ба расмият шинохтаанд. ҶТ бо эътироф кардани асноди робитаҳои байналмилалӣ, аз ҷумла Оинномаи СММ, Санади хотимавии Хелсинки, Баёни-яи Париж ва дигар санадҳо зербинои сиёсати дохилӣ ва хориҷии худро бунёд намуда, инсон ва ҳифзи ҳуқуқу озодиҳои онро, сарфи назар аз мансубияти миллӣ, мазҳабӣ, наҷодӣ ва ҷинсӣ арзиши олӣ мешуморад. Тоҷикистон, сарфи назар аз вазъи мураккаби дохилӣ умдатарин манфиатҳои миллии худ ва самтҳои асосии сиёсати хориҷашро дурӯст муайян намуд. Тавре ки Президенти ҶТ таъкид карда буд: «ҶТ аз рӯи маҳалли ҷуғрофӣ, мавқеи геополитикӣ ва мановеи иқтисодӣ ба панҷ ҳавзаи сиёсӣ дохил мешавад. Ҳавзаи якум ИДМ буда, бо вучуди душвориҳои солҳои аввали ташаккулшавӣ ба сӯи таҳкими равоҷоти ҳамҷониба тамоюли ботинӣ дорад. Ҳавзаи дувум Осиёи Марказист, ки рушди ҳамкориҳои минтақавӣ ва муттаҳидсозии имконоти иқтисодии кишварҳои қаламрави он ба манфиати кулли давлатҳо ва мардумони ин минтақа аст. Ҳавзаи сеюм аз фазои зисти давлатҳои ҳамсоии форсизабон иборат буда, ҳавза бо вучуди он ки ҳанӯз ба ягон иттиҳоди муштарак сиёсӣ ё иқтисодӣ нарасидааст, аммо онро ҳамбастагии таърихӣ, динию фарҳангӣ ва дурнамои воқеии рушди миллӣ ба ҳам ҷазб мекунад. Ҳавзаи чаҳорум доираи нуфузи давлатҳои мусулмоннишини Шарқ аст, ки онҳоро нафақат ягонагии дину ойин ва суннатҳои динӣ, балки имконият ва эҳтиёҷоти рушди миллӣ низ ба ҳам мепайвандад. Ниҳоят, ҳавзаи панҷум ҷомеаи байналмилалӣ, ки ҳамбастагии зоҳирию ботиниаш беш аз пеш қувват мегирад ва ҳам оҳиставу пайваста ба сӯи тамаддуни умумибашарӣ роҳ мепаймояд». Дарки амиқи мавқеи геополитикӣ ва ба таври дақиқ муайян намудани самтҳои асосии сиёсати хориҷӣ аз ҷониби Президенти Тоҷикистон имкон дод, ки Тоҷикистон мавқеи худро дар ҷаҳони муосир дарёбад, онро зина ба зина мустақкам созад ва имкониятҳои ғании бай-

налмилалиро барои ҳалли масъалаҳои дохилӣ равона намояд.

Ин аст, ки Тоҷикистон дар муддати кӯтоҳ аз минтақаи даргир ба маркази баргузори чорабиниҳои минтақавию ҷаҳонӣ табдил ёфт. Дар шаҳри Душанбе дар як вақт пазирай намудани ҳамроҳии сарони давлатҳои се созмони қаламрави собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ – ИДМ, Иттиҳоди иқтисодии Аврусиё ва СААД 5-6 октябри соли 2007, ҷаласаи навбатии Шӯрои сарони давлатҳои аъзои Созмони ҳамкории Шанхай ва мулоқоти сечонибаи сарони давлатҳои Тоҷикистон, Афғонистон, Эрон 28 августи соли 2008, мулоқотҳои сечонибаи сарони давлатҳои Тоҷикистон, Афғонистон, Покистон ва ҷорҷонибаи Тоҷикистон, Афғонистон, Покистон ва Федератсияи Россия 30 июли соли 2009, Конфронси илмии байналмилалӣ бахшида ба 800-солагии Ҷалолитдини Румӣ 6-8 сентябри соли 2007, Симпозиуми байналмилалӣ «Мероси Абӯҳанифа ва аҳамияти он дар муқолаи тамаддуно» 5 октябри соли 2009 бо иштироки зиёда аз 500 нафар олимону мутафаккирон ва шахсиятҳои барҷастаи олами сиёсат ва илму маъри-

фат аз 50 кишвари ҷаҳон, иҷлосияи 37-уми Шӯрои вазирони корҳои хориҷии давлатҳои аъзои Созмони Конфронси Ислонӣ 18-20 майи соли 2010, Конфронси байналмилалӣи СММ оид ба натиҷагирӣ аз нимаи якуми 10-солаи амалиёти ҷаҳонии «Об барои ҳаёт» (2005-2015) ва баррасии нақшаҳо барои панҷсолаи дууми он 8-9 июни соли 2010 бо ширкати намояндагони воломақом аз 70 давлат ва 65 созмони минтақавию байналмилалӣ ва ҳамчунин баргузоршавии конфронсу семинар ва симпозиумҳои сершумори дигар гувоҳи возеҳи табдил ёфтани Тоҷикистон ба маркази баргузори чорабиниҳои минтақавӣ ва ҷаҳонианд.

Дар маҷмӯъ, таҳия ва татбиқи усуливу пайгиронаи стратегияи ҳамҷониба, асоснок ва санҷидаи байналмилалӣи Президенти Тоҷикистон бо дарназардошти ҳадафҳо ва манфиатҳои олии Ватан, ҳамчунин ҳамроҳанг сохтану омешиш додани онҳо бо ниёзҳо ва манфиатҳои глобалӣ сабабгори узви мустақил, фаъол, ташаббускор ва соҳибэҳтироми ҷомеаи ҷаҳонӣ гардидани Тоҷикистони соҳибистиқлол мебошад.

Аминҷон МУМИНОВ
сармутахассиси
шуъбаи матбуоти
Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии ҶТ

МАЪРИФАТИ ЭКОЛОГӢ: МУШКИЛОТ ВА ДУРНАМО

Маърифати экологӣ раванди таълимиест, ки мақсади он аз беҳдошти доираи донишҳои экологӣ, пойдор гардонидани фарҳанги экологӣ, дуруст ва оқилона муайян кардани тамоюлҳои донишандӯзӣ, нишон додани қобилият, ташаккули рафтори дурусти шахсони алоҳида ва аҳолии оид ба ҳифзу истифодабарии сарватҳои табиӣ иборат мебошад.

Бо мақсади баланд бардоштани маърифати экологии донишҷӯён бо Қарори Ҳукумати ҶТ аз 2 апрели соли 2015, №178 «Барномаи давлатии комплекси рушди тарбия ва маърифати экологии аҳолии муайян намуда, барои татбиқи ҳамаҷонибаи он заминаҳои устувореро дар ин раванд таъмин месозад.

Дар ҶТ тарбия ва маърифати экологии донишҷӯён дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашудааст. Пеш аз ҳама, муносибати донишҷӯён ба мавҷудоти зинда ва нигоҳдории он ба принципҳои асосии ҳифзи оқилонаи табиат мувофиқ нест. Аксар вақт донишҷӯён дар равандҳои барқароркунӣ ва истифодабарии неъматҳои табиат, ба монанди ниҳолши-

нонӣ, гулшинонӣ ва кабуди-зоркунӣ фаъолона иштирок намоянд ҳам, аммо ҳангоми иҷрои амалҳои мазкур, тибқи меъёрҳо ва талаботи биологӣ таваҷҷуҳи зарурӣ ба олами наботот зоҳир намеkunанд. Донишҷӯёни соҳаи кишоварзӣ, ки дар оянда ҳамчун мутахассисону роҳбарони соҳаи истифодабарии сарватҳои табиӣ: об, хок, наботот, ҳайвонот ва дигар неъматҳои маъмул муаррифи мегарданд, бояд дарк карда тавонанд, ки ин неъматҳо дар тӯли садсолаҳо тавлид мегарданд, инчунин оид ба масоили алоқамандии онҳо ба гардиши моддаҳо, энергия ва занҷири физӣ, ки асоси низомии истеҳсолоти маҳсулоти кишоварзӣ ва саноати ташкил медиҳанд, доираи васеи

маълумоти илман асоснокро дошта бошанд.

Дар давраи на чандон дур инсон фикри онро дошт, ки гӯё сарватҳои табиӣ тамомнашаванда буда, барои ҳазорсолаҳо басандаанд. Ин ҳолат ба пурзӯршавии фориғболии инсон, ба ҳисоб нагирифтани мувозинати табиат, коҳиши сифати экосистемаҳои табиӣ ва ғайраҳо бештар самаранок истифодабарии сарватҳои табиӣ оварда расонид. Дар асри XX инсон пеш аз ҳама ба мушкилоти норасоии оби нушқӣ, захираҳои замин, физо, солимии муҳити зист дучор гардид, ки ин ба пешравии иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва экологии кишвар таъсири манфии худро расонида истодааст.

Вақте ки ҳаёт дар рӯи замин пайдо гардид, равандҳои

харобшавии муҳити зист танҳо зимни ҳолатҳои ба амал омадани вулканҳои табиӣ ва обхезиҳои табиӣ ба назар мерасиданд. Аммо солҳои охир таъсири инсон садҳо маротиба афзуда, миқёси хатарҳои ба итмомрасии сарватҳои табиӣ ва захролудшавии муҳити зист торафт афзуда истодааст.

Танҳо нигоҳдории пояи экологии рушди ҷомеа, беҳдошти ҳолати аслии экосистемаҳои табиӣ барои таъмини рушди иқтисодӣ-экологӣ ва болоравии сифати некуаҳволии мардум шароитҳои зарурӣ фароҳам меоварад.

Низомии маърифати экологӣ қисми таркиби низомии ягонаи таҳсилоти ҶТ мебошад. Он маҷмӯи меъёрҳои бо ҳам алоқаманди давлатии таҳ-

силот, барномаи таълимии зинаю самтҳои гуногун буда, ҳамгироии омӯзиш ва фаъолияти муассисаҳои таълимӣ ва мақомоти идораи маорифро таъмин менамояд.

Афзалияти маърифати экологӣ бояд чунин иттилооте бошад, ки хонандагонро барои ҳалли масъалаҳои дар назди ҷомеа гузошташудаи иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва экологӣ дар сатҳи маҳаллӣ, миллӣ ва глобалӣ омода намояд. Принципи бефосилагии тарбия ва маърифати экологӣ аз зарурати мутобиқшавии инсон ба муҳити зисти доимо тағйирёбанда сарчашма мегирад.

Таҳлили нишондиҳандаҳои назорати давлатии экологӣ нишон медиҳад, ки аксар ҳолатҳои қонунвайронкунии экологӣ бо сабаби кофӣ набудани донишу фарҳанги экологӣ ва сатҳи пасти омодагии экологии роҳбарон ва мутахассисони корхонаҳои саноатӣ, ки фаъолиятшон ба ҳолати муҳити зист таъсири манфӣ мерасонанд, рӯи медиҳанд. Бинобар ин, баланд бардоштани сатҳи дониши шахрвандон ва дараҷаи иштироки онҳо дар ҷустуҷӯи роҳҳои ҳалли мушкилот вобаста ба нигоҳдорӣ ва беҳдошти ҳолати муҳити зист хеле зарур аст.

Ҳамин тариқ, баланд бардоштани маърифати экологии аҳолии яке аз самтҳои муҳимтарини сиёсати давлатӣ дар соҳаи зистмуҳитӣ ба шумор рафта, бо баробари ба ҳалли мушкилиҳои ин самт расидан ба ҳадафҳои ҳазорсола шароитҳои зарурӣ муҳайё месозад.

МУТТАҲИД ЗЕРИ ПАРЧАМИ ВАТАНЕМ

Салом дӯст, бародар, ҳамватан! Имрӯз мову Шумо боз бо ҳам дар арафаи ҷашнгирии як иди бузурги миллат, иди нангу номус — ҷашнгирии рӯзи Парчами миллӣ, парчае, ки боиси пайдории мо мардуми тоҷик мебошад, қарор дорем. Маҳз болафшони ин парчам аст, ки аз бунёди мо мардуми тоҷик ба ҷаҳониён хабар медиҳад. Чуноне, ки Сарвари муаззам, Пешвои миллат, Асосгузори сулҳу ваҳдат Эмомалӣ Раҳмон дар ҳама баромадҳои аз тоҷик буданаш ифтихор менамояд ва бо мо — ҷавонони тоҷик ифтихор дорад, мо ҳам дар ҷавоб ба ғамхориҳои падаронаи ӯ фахр аз сарвари бохиради худ дошта бошем ва барои гулгулшукуфо-

ии меҳанамон ҳамеша дар гирди сарвари худ ҷамъ шуда, аз сидқи дил меҳнат кунем, то ки ягон қувваи хориҷӣ натавонад ба ин сулҳу ваҳдате, ки мо ба даст овардаем, халал расонад.

Ман ҳамчун ҷавони даврони истиқлол ба дӯстону ҳамватанони ҳеш муроҷиат карда, гуфтаниам, ки барои болафшони Парчами миллӣ ҷонфидои ин Ватану ин меҳан бошем.

Тоҷикам эй тоҷики
тоҷдори ман,

Ҷӯш зан аз қалби
бе овози ман.

Ҷӯш зан то ки барояд ин садо:
Сулҳу Ваҳдат ҳамраҳи

Пешвои ман!
РӯЗИ ПАРЧАМ МУБОРАК
ҲАМВАТАНОНИ АЗИЗ!

Фарзона ВАЛИЕВА
донишҷӯи соли 5

ПАРЧАМАТ БОДО ПАРАФШОН, ТОЧИКИСТНАМ!

Нақши Парчам дар таърихи ҳар як давлат ба таври хосса арҷгузорӣ карда шуда, маҳз зери Парчами худ кишварҳо ва ҷаҳониён фарҳангу таърих, бурдборихову пешравиҳои худро муаррифӣ менамоянд. Парчам барои миллати тамаддунофари мо ҳанӯз аз замони ҳеле қадим рамзи давлатдорӣ, ваҳдату ягонагӣ, ҳамдигарфаҳмию дӯстии халқу миллатҳо, шукӯҳу ифтихор, нангу номус ва мубориза бурдан ба хоҳири ба даст овардани озодӣ шинохта мешуд.

Парчам ҳамчун рамзи давлатдорӣ бевосита дар моддаи 3-юми Конституцияи ҶТ дарҷ гардидааст, ки боиси ифтихор ва сарбаландии мо мебошад. Мувофиқ ба меъёрҳои Конституцияи 12-уми майи соли 2007 Қонуни ҶТ «Дар бораи рамзҳои давлатии ҶТ» қабул карда шуд, ки моҳият ва тартиби истифодабарии расмӣ Парчамро муқаррар мекунад. Парчами давлатии Тоҷикистон ҳамқадами соҳибистиклолии ватанамон буда, дар қатори дигар муқаддасоти миллӣ, ки бароямон ҳеле азизу гиромӣ мебошанд, ба мисли Ватан, сарзамини аҷдодӣ, хоки муқаддаси диёр, обҳои мусаффо ва кӯҳу камари пурганҷи Ватан Парчами миллӣ низ ҳеле рӯҳнавоз ва муассиркунандаи дилҳост.

Давлати мо узви комилҳуқуқи СММ ва дигар ташкилоту созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ мебошад, ки имрӯз Парчами дав-

латии мо дар қатори парчами дигар кишварҳо дар созмонҳои баландпояи ҷаҳонӣ ҷойгир гардидааст, ки ин бешак мояи ифтихору рӯҳбаландӣ ва эҳтироми ҷамаи мо тоҷикон мебошад.

Дар фароварди суҳан ҳаминро бояд ёдрас шуд, ки парчам рамзи давлати ҷовидони тоҷикон, нерӯу қудрат ва тавон, пораи ҷону тани родмардон ва пораи дили касест, ки ҷонаш ба ҷони Ватан аст. Парчам дафтари хотирае зи пирӯзии шермардон ва ҷоннисорони Ватан аст.

Бигзор Парчами зебои кишвари нурофарини Тоҷикистон то абад парафшон ва миллати тоҷик пирӯзу зафарёр бошад!

Шерали РАҲМОНЗОДА
ассистенти кафедраи
ҳуқуқи байналхалқӣ

Рамзҳои давлатӣ ҳастӣ ва ифтихори миллии мо буда, гувоҳи барҷастаи Истиқлолияти давлатӣ, таҷассумгари ифтихори миллии ва ору номуси ватандорӣ мебошад.

Эмомалӣ Раҳмон

АЗ ТАЪРИХИ ПАРЧАМ

Парвиз ИСОЗОДА
ассистенти кафедраи
ҳуқуқи инсон ва
ҳуқуқшиносии
муқоисавӣ

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти ҶТ Эмомалӣ Раҳмон дар суҳанрониашон вобаста ба парчамбардории давлатҳои абарқудрати ниёгони мо чунин қайд

кардаанд: «Ҳанӯз дар ливои Куруши Кабир тасвири уқоб, ки нишонаи қудрату тавоноист, нақш гардида буд, ки он парчам рамзи як давлати неруманди замона ба ҳисоб мерафт. Ҳамчунин метавон аз ливои Коваи бузург ёдовар шуд, ки нишонаи равшани меросияти муборизаву ҷоннисориҳои ниёгони мо мебошад». Чун суҳан аз таърихи парчами тоҷикон ва далерихову қорнамоиҳои Коваи оҳангар рафт, аз «Шоҳнома»-и безаволи Фирдавсӣ овардани назме ба маврид аст:

Аз он чарм, к-оҳангарон
пушти пой,
Бипӯшанд ҷангоми
захми дарой.
Ҳамон Кова он бар
сари найза кард,
Ҳамон гаҳ, зи бозор
бархост гард.
Хурӯшон ҳамерафт
найза ба даст,
Ки: «Эй номдорони
яздонпараст».

Фурӯҳишт 3-ӯ сурху
зарду бунафш,
Ҳамехондаш «Ковиён»
дирафш».

Парчами ниёгони мо «Дирафши Ковиён» будааст, ки онро «Ахтари Ковиён» низ хондаанд, яъне «ахтар» ва «дирафш» дар садаҳои пешин чун «нишон» ва «парчам» ба қор мерафтаанд. Дар маъмултарин ва муътабартарин фарҳангҳои форсӣ «ахтар»-ро ситора навиштаанд ва ситораи бахту толеъ, бахту иқбол ва аламу рояту парчам низ гуфтаанд. «Дирафш» аз вожаи дирафшидан, дурахшидан, рӯшноӣ додан, партав афкандан ва тобидан сохта шудааст ва ба маънои парчам, алам, аломату байрақ омадааст. Ба вожаи дигар бошад «Ковиён» ба маънои дирафши Кова (Коваи оҳангар) ва дигарон ба маънои Каёнӣ (сулолаи Ковиён – Каёнӣ) маънидод кардаанд, ки маънои

Кай, Каён, Ковиён, яъне баҳодур, қаҳрамон ва дар забони суғдӣ вожаи «кавӣ» ба маъноҳои ҳоким, роҳбар ва шоҳ (дар тангаҳои Бухоро) омадааст. То сукути давлатдорӣи Сосониён «Дирафши Ковиён» ҷилвагар буд ва ба шакли он тағйирот ворид намуданд, ки дар қисми болои вай акси мурғи зарринро тасвир намуда, онро бо сангҳои қиматбаҳову зару зевар оро дода буданд. Баъд аз лашкаркашии давлати Уммавиён онҳо «Дирафши Ковиён»-ро гирифта, бо худ бурдаанд ва ҷамаи он ҷавоҳироте, ки ороиш шуда буд, бо афсаронашон байни ҳам тақсим намуданд.

Бо ифтихори баланду ҳисси ватандӯстӣ гуфта метавонем, ки баъди ба даст овардани Истиқлолияти давлатӣ, яъне соҳибхитӣ шудани ҶТ дубора арзишҳои куҳанбунёд зинда гардид. Эҳтироми арзишҳои миллӣ, махсусан Нишон, Парчам ва Суру-

ди миллӣ ҳамчун ифодагари ифтихори миллӣ, пойдории давлат ва арҷ гузоштан ба арзишҳои миллию таърихӣ ба ҳисоб меравад. Вазифаи мо омӯзгорон дар рӯҳияи ватандӯстӣ, садоқат ба Ватану миллат, садоқат ба Асосгузори сулҳу ваҳдат - Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, эҳтироми арзишҳои миллӣ ва арҷ гузоштан ба онҳо тарбия намудани ҷавонону наврасон мебошад. Ин вазифаи муқаддасу ҷонии ҳар як фарди ватандӯсту меҳанпараст мебошад.

Ҷамаи ҷамватанони азиз ва ҷамаи он тоҷикон, ки дар миқёси олам зист доранд ба муносибати рӯзи Парчами давлатӣ табрику муборакбод намуда, ба онҳо саломатӣ, рӯзгори осуда ва сулҳу суботи ин кишвари азизамонро орзумандам. Иди Парчам муборак!

ПАРЧАМИ ДАВЛАТӢ – РАМЗИ МУҚАДДАС

Парчами давлатии ҶТ рамзи расмӣ ҳокимияти давлатӣ буда, ифодагари соҳибхитиёрии давлат ва Ваҳдати миллӣ мебошад. Мутобиқи моддаи 3 Конституцияи ҶТ Парчам, Нишон ва Суруди Миллӣ рамзҳои давлатии ҶТ мебошанд. Эҳтироми волои Парчам, Нишон ва Суруди Миллӣ, аз он ҷумла аз ёд донишони Суруди Миллӣ, ифтихори миллӣ ва ватандорӣ ҳар як шаҳрванди ҶТ мебошад.

24 ноябри соли 1992 Шӯрои Олии ҶТ бори аввал Нисомномаи Парчами давлатии ҶТ-ро тасдиқ кард. Ҳамин тавр, 24 ноябри соли 1992 дар таърихи давлатдорӣ муносири халқи тоҷик саҳифаи тоза боз гардид. Боиси хушнудист, ки имсол мо бистуҷорумин солгарди рӯзи Парчами давлатии ҶТ-ро таҷлил менамоем. **Бояд тазаккур дод, ки ҳанӯз 3 ноябри соли 2009 бо истифода аз ҳуқуқи ташаббуси қонунгузорӣ, Президенти ҶТ лоиҳаи Қонуни ҶТ «Оид ба ворид намудани илова ба Қонуни ҶТ «Дар бораи рӯзҳои ид»-ро доир ба муқаррар намудани Рӯзи Парчами давлатии ҶТ ба баррасии Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии ҶТ пешниҳод намуданд. Маҷлиси намояндагон Қонуни ҶТ «Оид ба ворид намудани илова ба Қонуни ҶТ «Дар бораи рӯзҳои ид»-ро 11 ноябри соли 2009, таҳти №1458 бо тарафдорӣ тамоми вакилони Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии ҶТ қабул кард ва он 19 ноябри соли 2009, таҳти №563 аз ҷониби Президенти ҶТ ба имзо расид. Аз ҳамон сол, дар саросари кишвари азизамон Рӯзи Парчами давлатӣ бо шукуҳу шаҳомати хосса таҷ-**

лил карда мешавад, ки ин ифтихор ва сарбаландии ҳар як фарзанди меҳанпарасту миллатдӯсти Тоҷикистони соҳибистиқлол мебошад.

Ба хотири арҷгузорӣ ба Парчами давлатии ҶТ бо ташаббуси Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон 30 августи соли 2011 дар маркази шаҳри Душанбе Парчами давлатии ҶТ бо баландии 30 метр ва паҳноии 60 метр дар пояи 165 метр, ки яке аз баландтарин Парчам дар ҷаҳон мебошад, парафшон гардид.

Дар робита ба ин, 23 ноябри соли 2015 дар Паёми телевизионӣ ба муносибати Рӯзи Парчами давлатӣ Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иброз намуданд: «Хусусан дар пояи баландтарин парафшон кардани Парчами дав-

латӣ рамзи ифтихору садоқат ба арзишҳои миллӣ ва фарҳанги асили қуҳанбунёдамон мебошад, ки маҳз дар замони истиқлол ба вуқӯъ пайваست. Ҷиҳати таҳкими суннати парчамдорӣ аз насли ояндасози мо тақозо мегардад, ки маъно ва моҳияти дар ҷунин баландӣ афрохта шудан ва ҳамеша парафшон будани парчамро дарк намоянд ва фаромӯш насозанд, ки ҳимоя ва афрохта нигоҳ доштани он вазифаи ҷонии ҳар як фарди соҳибватан мебошад».

Парчами давлатии ҶТ ҳамқадами соҳибистиқлолии Ватани азизу маҳбубамон буда, баёнгари мустақилият, ягонагиву сарҷамъӣ, шарафмандӣ, ватандӯстиву ватанпарастӣ, таҷассумгари ғурури миллӣ, инчунин ифодакунандаи мақсаду маром ва орзуву ормонҳои мардуми бонангу номус ва меҳ-

натқарину бофарҳанги мо мебошад. Бояд қайд намуд, ки Парчами давлатӣ ҳамчун рамзи муқаддас танҳо дар ҷойҳои махсус, ки қонунгузории ҶТ муқаррар намудааст, афрохта мешавад. Мутобиқи моддаи 5 Қонуни ҶТ «Дар бораи рамзҳои давлатии ҶТ» парчами давлатӣ дар боло ё пештоқи бино ва ё ба пояи махсус дар ҳавлии қароргоҳи расмӣ Президенти ҶТ, Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии ҶТ, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии ҶТ, Ҳукумати ҶТ, судҳои ҶТ, мақомоти прокуратураи ҶТ, Бонки миллии Тоҷикистон, Комиссияи марказии интихобот ва раъйпурсии ҶТ, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҶТ, вазоратҳо, кумитаҳои давлатӣ ва мақомоти идоракунӣ давлатии ҶТ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунӣ шаҳрак ва деҳот (ҷамоатҳо), на-

Фирӯз ХОЛОВ
мушовири калони
Кумитаи Маҷлиси
намояндагони
Маҷлиси Олии ҶТ оид
ба қонунгузорӣ
ва ҳуқуқи инсон

моёндагиҳои дипломатӣ ва дигар ташкилотҳои ҶТ дар мамлакатҳои хориҷӣ ва ташкилотҳои байналмилалӣ, инчунин дигар ҷойҳои, ки Қонуни мазкур муқаррар намудааст, афрохта мешавад.

Боиси шарафмандӣ ва саодатмандии ҷамагон аст, ки тобистони соли равон дар бозиҳои XXI-уми олимпӣ дар шаҳри Рио-де-Жанейро кишвари Бразилия гурзандозии номии тоҷик Дилшод Назаров гурзро ба масофаи 78 метру 68 сантиметр партофта, нахустин медали тиллои олимпиро дар даврони соҳибистиқлолӣ ба Тоҷикистон ҳадя намуд. Ва ба ифтихори ин дастоварди таърихӣ тоҷикпир Парчами давлатии ҶТ парафшон гардид.

Бигзор, Парчами давлатии ҶТ дар фазои орому осудаи кишвари азизамон ҳамеша парафшон монад ва мардуми бонангу номуси моро ба фардои нек ҳидоят ва раҳнамоӣ намояд. Рӯзи Парчами давлатии ҶТ фарҳунда бод!

ЭӢ РАҲНАМОИ МИЛЛАТ...

*ЭӢ шаҳчароги миллат, эӢ раҳнамои миллат,
Неруи бахти халқӣ, эӢ раҳкушои миллат,
Бо чеҳраи кушода, бо ҷиммати зиёда
Бурдӣ ба рӯи дунё нуру сафои миллат,
Байни ҳазор миллат дар чашми даҳр аён аст,
Бо қомати расоят арзанда ҷои миллат,
Шуд ҷону дил мунаввар, эӢ раҳнамову раҳбар,
Аз ту зиё гирифта аҳли зиёи миллат
ЭӢ раҳнамои ахтар, андар самои даврон,
ЭӢ дилфидои миллат, эӢ ҷонфидои миллат.*

Афросиёб ШИРИНҶОНОВ
донишҷӯи соли 3

ОЗМУНИ «САДОҚАТ БА ПРЕЗИДЕНТ —

Бахшида ба рӯзи 16-уми ноябр, ки соли равон аз ҷониби Маҷлиси Олии ҶТ бо даровардани тағйирот ба Қонуни ҶТ «Дар бораи рӯзҳои ид» ҳамчун рӯзи Президенти ҶТ эълон гардиш, садорати факултети ҳуқуқшиносӣ ва рӯзномаи «Минбари ҳуқуқшинос» озмуни «Садоқат ба Президент – садоқат ба Ватан»-ро роҳандозӣ намуд. Озмуни мазкур асосан мақолаҳои беҳтаринро дар бораи Президенти ҶТ фаро мегирифт. Дар озмун донишҷӯёни курсҳои 1-5-и факултети ҳуқуқшиносӣ ширкат варзиди навиштаҳои худро ба садорат ва редакцияи «Минбари ҳуқуқшинос» пешниҳод намуданд. Ростӣ,

гумон намерафт, ки дар як муддати кӯтоҳ теъдоди зиёди мақолаҳо вориди редакция мегарданд. Инак, санаи 19-уми ноябри соли 2016 натиҷаи ниҳоии озмун эълон карда шуд. Аз миёни шумораи зиёди мақолаҳои навиштаҳои Орзуҷон Сайдалиев донишҷӯи соли 2-и шӯъбаи рӯзона, Сидиқа Темурова донишҷӯи соли 3-и шӯъбаи рӯзона, Меҳрнигори Рустам донишҷӯи соли 1-и шӯъбаи ғоибонаи маълумоти дуҷуми олий ва Фаридун Бобохонов донишҷӯи соли 3-и ихтисоси муносибатҳои байналмилалӣ (ҳуқуқ) ҳамчун мақолаҳои беҳтарин доништа шуданд.

Санаи 21-уми ноябри соли ҷорӣ дар вазъия-

ти тантанавӣ мукофоти пулӣ ва ифтихорнома аз ҷониби муовини декан оид ба илм ва робитаҳои байналмилалӣ Қурбонализода Н. ва сармуҳаррири рӯзномаи «Минбари ҳуқуқшинос» Саъдизода Ҷ. ба ғолибон супорида шуд.

Иштирокчиёни дигари рӯзнома бояд рӯҳафтада наshawанд. Зеро мақолаҳои онҳониз беҳтарин буданд, аммо дар озмун ҳамавақт яке ғолиб меояд.

Идораи рӯзномаи «Минбари ҳуқуқшинос» тасмим гирифт, ки фишурдаи мақолаи ҳамаи иштирокчиёнро пешкаши хонанда созад. Инак, навиштаи донишҷӯён:

Меҳрнигори РУСТАМ донишҷӯи соли 1-и шӯъбаи ғоибонаи маълумоти дуҷуми олии факултети ҳуқуқшиносӣ

Як рӯз бемор шудам. Нотобии ман тӯл кашид. Таъхисҳои тиббӣ муолиҷаи қидди дар хориҷ тақозо кард, зеро бемории ман хавфи зиёдеро дар худ ниҳон меошад. Бар асари ин беморӣ дар чандин чорабиниҳо ширкат карда натавонистам. Ин марди покитнат (Эмомалӣ Раҳмон — ред.) аз вазъии саломатӣ ва нотобиям огоҳӣ пайдо кард ва бидуни ҳеҷ таъхире барои табобати пурраам дар Олмон шароит фароҳам овард. Рафтаи, табобат гирифтаи, ба Ватан баргаштам.

Дар зиндагоние, ки дорам, ӯ барои ман ба ҳадди як ҳодии солор, пешвои солор, роҳбари солор ва марди солор боқӣ мемонад.

Орзуҷон САЙДАЛИЕВ донишҷӯи соли 2

Тоҷикистон бо роҳбарии Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмон дар давраи нави рушд ва инкишоф қарор дорад. Имрӯз Тоҷикистон дар муносибат бо давлатҳои гуногуни олам сиёсати «дарҳои боз»-ро пеш гирифтааст. Ин сиёсат моҳиятан ва амалан барои Тоҷикистон манфиатҳои зиёде меоварад. Ин сиёсат шароит фароҳам меоварад, ки Тоҷикистон дар ояндаи наздик дастовардҳои зиёдеро дар ҷодаи рушду инкишофи иқтисодӣ соҳиб гардад. Ҳатто аз сиёсатмадорию корнамоиҳои ин фарзанди баруманди тоҷик дигар роҳбарони дунё ба ҳайрат афтада васфаш намудаанд. Аз ҷумла Кофӣ Аннан собиқ Дабири кулли СММ дар васфи Президенти мо чунин гуфтааст: «Президенти Тоҷикистон намунаи шоиста аз шаклҳои хушунатомезии ҳалли низоъҳои дохилӣ даст кашиданро нишон дод. Тоҷикистон барои бисёр кишварҳои дигар дар ҳалли муноқишаҳои дохилӣ сабақи бе-

назир дод. Фикр мекунам, ки ин саҳми Тоҷикистон дар таърихи эҷоди сулҳ мебошад».

Сидиқа ТЕМУРОВА донишҷӯи соли 3

Саҳми ин шахсияти беназир дар пешрафт ва шукуфоии ин меҳани маҳбӯб — Тоҷикистон бағоят бузург буда, номи ӯ дар баробари сарварони эътирофшудаи ҷаҳонӣ, ба монанди Ҷорҷ Вашингтон, Авраам Линколн, Мао Тсзз Дун, Уинстон Черчилл, Маҳатма Гандӣ, Муҳаммад Али Ҷиноҳ, Махатхир Муҳаммад, Мустафо Камол, Франклин Рузвелт, Ли Куан Ю ва дигар пешвоёни сатҳи байналмилалӣ меистад ва номаш як умр дар саҳифаҳои таърихи инсоният боқӣ мемонад. Ёдовар шудан аз ин сиёсатмадорони номдор дар таърихи давлату давлатдорӣ тасодуф нест, зеро эшон барои миллату давлати ҳеш хидматҳои бузургу беназирро анҷом додаанд.

Ба ҷавонон муроҷиат карда гуфтаиам, ки бо шукургзорӣ аз фазаи Истиқлолияту Ваҳдати миллӣ мо бояд, даст ба дасти ҳам дода, ояндаро боз ҳам ободу зебо созем, зирракии сиёсиро аз даст надихем ва гуфтаҳои зерини Пешвои миллат, Президенти мамлакат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро сармашқи фаъолияти ҳамешагии худ қарор диҳем: «Дӯст бошед, иттифоқ бошед! Шукронаи ин сарзамин, шукронаи ин давлат кунед! Шукрона кунед, ки чунин Ватани азишу маҳбӯб доред!»

Фаридун БОБОХОНОВ донишҷӯи соли 3 (МБХ)

Оташи ҷанги бародаркуш кишвари тозабунёди моро месӯзонд ва касе ҷуръати ба ин оташ даромада, онро хомӯш карданро надошт. Ватани тозабунёди тоҷикон дар ҳоли парокандагӣ қарор дошт. Мардум аз ҳоли худ афсӯс меҳӯрданд ва ҳама аллакай ноумед гардида буд. Дар чунин як давраи мудҳиш касе роҳбариро ба зиммаи худ намегирифт. Барои ин

шахсе лозим буд, ки ҷасорати бузург ва мардонагиро соҳиб буда, баҳри тинҷию оромии кишвар, худро дар назди миллати худ сипар намояд. Ногоҳон садое, ки аз он бӯи сулҳ ба машом мерасид шунида шуд: «Ман кори худро аз сулҳ оғоз хоҳам кард. Мо ҳама бояд ёру бародар бошем, то ки вазъиятро ором намоем...». Ин садо савганди Раиси тозаинтихобшудаи Шӯрои Олии ҶТ Эмомалӣ Раҳмон буд. Ба коми ҷанги Афғонистон бе ягон ҳарос қадам гузоштан баҳри баргарадонидаи ҳамватанони фирории худ аз ҷумлаи амалиявии мақсадҳои гузашташуда буд, ки ба фикрам аз ин дида қаҳрамонӣ намешавад. Пас чӣ гуна метавон, бо ин ҳама заҳмату талошҳое, ки баҳри халқу Ватани худ кардааст, аниқтараш роҳи имрӯзу фардои кишварро кушодааст, мо онҳоро бечавоб гузорем.

Азамат АҲАДОВ донишҷӯи соли 3

Навоварӣ дар фаъолияти худ ҳадафи асосии Президенти ҶТ мебошад. Гузаронидаи вохӯрӣ бо кишварҳои гуногуни ҷомеаи шаҳодат аз он медиҳад, ки Президенти кишвар ба ақидаи ва фикру мулоҳизаҳои мардум арҷ мегузорад. Ҳамеша бо халқ будан ва иҷро кардани талабу хоҳиши ӯ муҳимтарин амалии Президенти ҷумҳурӣ. Пешвои миллат мебошад. Пас доштани анъана ва урфу одатҳои миллӣ низ яке аз самтҳои асосии фаъолияти Пешвои миллат мебошад, ки дар муттаҳидкунии халқҳои ҷаҳон нақши нотақдор ва муассир гузошт. Чунончи, пешниҳод намудани иди Наврӯзи Аҷам барои мақоми умумиҷаҳонӣ пайдо кардани он аз хизмати шоёни роҳбари давлат мебошад.

Лола ИНОЯТОВА донишҷӯи соли 3 (ИДХ)

Гирди як миз овардани гурӯҳҳои ба ҳам муҳолиф, муяссар шудан ба сулҳу субот ва ноил гаштан ба Ваҳдати миллӣ кори осон набуд. Эмомалӣ Раҳ-

мон вазифаҳои аввалиндараҷа-ро муайян карда, барои ҳалли он кӯшиш ба ҳарч дод. Имзои Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ оғози гардиши кулӣ дар ҳаёти сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва маънавияи халқи тоҷик гардид. Ин сулҳ бовариӣ дахҳо ҳазор ҳамватанони бегуноҳ, занону кӯдакон, пиронсолону ҷавононро, ки маҷбуран тарки Ватан карда буданд, ба зиндагӣ эҳё намуд. Сулҳи ба-дастомада натиҷаи заҳматҳои зиёди шахси сулҳофарини миллати тоҷик, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва иродаи некбинонаи он кас буд.

Наврӯз ҚУРБОНОВ донишҷӯи соли 2 (ИДХ)

Агар мо ба таърихи пурғановату қадимаи худ бо дидаи таҳқиқ ва мунсифона нигоҳ кунем, усули таҳлили параллелии амудӣ ва уфуқии таърихиро дар корнамоиҳои ин шахс ба инобат гирием, ба чунин хулоса мерасем: Агар Рӯдакӣ адабиёти порсиро поя гузошта бошад. Исмоили Сомонӣ нахустин давлати мутамаркази халқи тоҷикро дар паҳноии анъанаи идоракунии қадимаи халқамон бунёд наму-да, устод Садриддин Айний пас аз ҳазор соли фаромӯшӣ забон ва фарҳанги тоҷикро боз ба курси нишонида, аллома Бобочон Ғафуров бо офаридани шоҳасари «Тоҷикон» нақши қаҳрамононаи халқи тоҷикро аз саҳифаҳои таърихи гумшудаю тороҷшуда ҷамъоварӣ намуда, роҳи пуршебу фарози таърихи халқро ба илми таърихи ҷаҳонӣ ворид карда бошад, Эмомалӣ Раҳмон миллатро аз марг ва давлатро аз парокандагӣ наҷот дода, кохи муҳташами сулҳи тоҷиконро эъмор кард.

Файзали ИСКАНДАР донишҷӯи соли 3

Бо роҳбарии Эмомалӣ Раҳмон пешравӣ дар тамоми соҳаҳои ҳаётии кишвар аз қаби-

ли маориф, саноат, иқтисод, фарҳанг ба чашм мерасад. Яке аз мақсадҳои асосии Президент ин беҳтар намудани вазъии некуаҳволии мардум ва баровардани Тоҷикистон аз бунбасти коммуникатсионӣ мебошад, ки ин мақсад аллакай бо талошҳои Пешвои миллат амалӣ гаштааст. Чунин амалҳои наҷибонаи ӯро дида, як қатор давлатҳои ҷаҳон Президенти ҶТ-ро ҳамчун Президенти мардумӣ ва ғамхори миллату давлат шинохта, бо унвонҳои ифтихорӣ қадрдонӣ менамоянд.

Ҳасани БИЛОЛЗОДА донишҷӯи курси 2 (ИДХ)

Корнома, рӯзгор, қору пайкор ва фаъолияти бунёдоронаю созандаи Пешвое чун Эмомалӣ Раҳмон зиннатафзои саҳифаҳои таърихи навини миллати тоҷик аст. Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон худ дурахшонтарин чеҳрае мебошад, ки ин рисолати муқаддасро дар саропои фитраташ бо шуқӯҳи тамом таҷаллӣ кардааст. Нахустин тоҷике дар таърихи навин мебошад, ки дар маснади муаз-зами роҳбарӣ паёмҳои миллии моро дар паҳноии ҷаҳон интишор дод ва бо хираду ҷасорати беназир Тоҷикистонро бо ин ҳама сармояҳои бузурги фарҳангӣ ва тавонмандии кунуниаш дар бунёди давлати миллии демократӣ дар анҷумани кишварҳои дунё аз мақоми арҷманде бархурдор намуд.

Ғафур ҲАЛИМ, донишҷӯи соли 1

Фикр мекунам, вақти он расидааст, ки халқи тоҷик, ба вижа мо ҷавонон, ба қадри Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон расида, атрофи сиёсати ӯ мутаҳид шуда, ҷиҳати иҷрои нияту ормонҳои неки ӯ яққоя дасти ба даст заҳмат кашем. Зеро, илм ва таърих исбот кардааст, ки ҷиҳати расидан ба саода-

САДОҚАТ БА ВАТАН» ЧАМЪБАСТ ГАРДИД

ти комил ва пешрафти давлат танҳо доштани роҳбари хубу ифтихор аз ӯ кифоя нест, балки муттаҳид шудан атрофи ӯ ва арҷ гузоштан ба орзуи ормони ӯ зарур аст.

Фирӯз ҚАЛАНДАРОВ
донишҷӯи соли 4

Бояд қайд намуд, ки яке аз абармардон, ки дар таҳия ва қабули Конституцияи соҳибистқлоли тоҷикон саҳми арзанда гузоштааст ин Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба шумор меравад. Ханӯз аз лаҳзаи дар Қасри Арбоб ба мансаби Раиси Шӯрои Олӣ интихоб шудан Эмомалӣ Раҳмон зарурияти қабули Конституцияи навро таъкид намуда, аз ҷумла гуфта буд, ки «имрӯз замоне фаро расидааст, ки дар роҳи бунёди давлати ҳуқуқбунёд, демократӣ ва дунявӣ аз суҳан ба амал гузарем, аз ин рӯ бе доштани Сарқонуни нав эҷоди ин гуна давлат ғайримкон аст».

Оминаи НАЖМУДИН
донишҷӯи соли аввал

Агар мо чи қадаре ки дар бораи Пешвои миллати худ суҳан гуем кам аст, ҳастии ин шахс маҳз ҳастии миллати тоҷикро тақозо кард, ин шахс тавонист демократияро барқарор кунад, давлатро идора намояд, умуман чи дар сиёсат, чи дар соҳаи маориф, иқтисодиёт ва иҷтимоиёт, дар ҳар як самти давлат вазифаҳои худро софдилона ҳамчун як фарзанди фарзонаи миллат адо кардааст, пас бояд миллати тоҷик ба чунин фарзанди худ фахр кунад. Қарзи инсонии мост, ки нисбат ба Ватан ва Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон садоқату муҳаббат дошта бошем.

Зафарҷон САНГОВ
донишҷӯи соли 1

Аз нигоҳи ман ҳамчун як донишҷӯ Эмомалӣ Раҳмон, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат шахсияти барҷастаи миллат, бунёдсозандаи давлату давлатдории тоҷикон, барқароркунандаи соҳти конституционӣ, ҳамчун кафили сулҳу салоҳи ҷомеаи Тоҷикистон мебошад. Барои ин ҷоннисориҳову хизматҳои арзанда ба халқу миллати тоҷик 11-уми декабри соли 1999 аз ҷониби Маҷлиси Олии ҶТ ба Эмомалӣ Раҳмон унвони олии «Ҳаҳрамони Тоҷикистон» дода шуд. Маҳз ин сиёсати созандаву пешгирифти Президенти кишвар буд, ки Ватани азизи мо боз ҳам ободу зебо гашт.

Луғмон ШЕРАЛИЕВ
донишҷӯи соли 2

Нақши Эмомалӣ Раҳмон дар барқарор намудани соҳти конституционӣ, баргардонидани гурезаҳо аз қаламрави кишварҳои ҳамсоя, ба имзо расонидани Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ хеле бузург аст. Дар ҳама самтҳои сиёсату иҷтимоӣ, фарҳангу маориф, иқтисодиёт, кишоварзӣ, саноати сабук, технологияҳои нав, алоқа, сохтмон ва дигар ҷанбаҳои муҳталифи ҷомеаи пешравиҳо дида мешавад, ки ин ҳама аз шарофати сиёсати пешгирифти Президенти кишвар, Пешвои миллат, Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад.

Муҳаббат БОБОЕВА
донишҷӯи соли 4 (ИДХ)

Хар чи қадаре ки мо суҳан ронем дар бораи ин абармард кам аст. Зеро дар бораи ин шахс суҳан рондан ҳам осон аст ва ҳам мушкул. Осон ба он хотире аст, ки инсон агар аз таҳти дил ва аз рӯи ҳақиқат парастӣ инро гуяд, ба азоби вичдон ҳам мубтало намешавад. Мушкилиаш бошад дар он аст, ки тамоми хизматҳои шоҳонаи ин шахси оқилро рӯи варақ овардан ғайримкон аст.

Хусноро ИКРОМОВА
донишҷӯи соли 1

Он шахсият, ки миллати тоҷик ва тоҷиконро аз минбари баланди СММ муаррифӣ намуд, иди миллии тоҷикони ҷаҳон «Наврӯз»-и оламафрӯзро ҷаҳонӣ намуд, аз байни 500 нафар мусулмонони ҷаҳон «Беҳтарин мусулмон» эътироф гардид, бо қарори академики Шӯрои Аврупо бо унвони олии фарҳангӣ-сиёсии ҷомеаи Аврупо «Пешвои Асри XXI» сарфароз гардонид шуд, Эмомалӣ Раҳмон мебошад, ки соҳиби обрӯву эътибори ҷомеаи ҷаҳонӣ ва боиси ифтихору сарбаландии тамоми тоҷикони рӯи ҷаҳон мебошад.

Абдуҳаҳд ТУРСУНОВ
донишҷӯи соли 3

Дар марҳилаи нави бунёди давлати ҷавони Тоҷикистон тақдир ба баланди миллати куҳандиёри тоҷик дар симои шахсияти беназири таърихӣ Президенти ҶТ Эмомалӣ Раҳмон олитарин сифатҳои адолати инсонӣ, бузургдилию шучоат, раҳму шафқат ва қобилияти нотақрори ваҳдатфариро ато кард ва маҳз ҳамаи ҳамоҳангӣ ҷомеаро ба сатҳи баланди ҳештаншиносӣ расонид.

Салимзода ШЕРОЗ
донишҷӯи соли 3

Сиёсати хирандмандонаи Пешвои миллат натавона аз ҷониби миллати тоҷик қадри он мегардад, балки дар арсаи ҷаҳонӣ низ эътибору нуфузи худро пайдо намудааст. Барои мисол, Президенти Федератсияи Россия В.И. Путин оид ба нақши сиёсии Пешвои миллат суҳанронӣ намуда, чунин қайд менамояд: «Истеъдоди сиёсии Эмомалӣ Раҳмон дар равшан сохтани ҳадафҳои асосӣ ва усулҳои сиёсати хориҷӣ ва алаҳхусус дипломатияи миллии Тоҷикистон бисёр муосир ва корсоз аст. Итминон аст, ки Тоҷикистон бо сарвари ин шахси неруеманд дар солҳои наздик дар ҳамкориҳои мамлакатҳои ҷаҳон дар сатҳи баланд қарор хоҳад гирифт ва ба яке аз давлатҳои мутараққӣ табдил хоҳад ёфт».

Анғеза ГУЛМАМАДОВА
донишҷӯи соли 3 (ИДХ)

Хизматҳои шахсияти беназир ва тақдирсози миллат Эмомалӣ Раҳмон дар бунёди давлати миллии демократии тоҷикон, ободию шукуфоии меҳан, некуаҳволии халқ хеле бузург аст. Агар дар бораи ҳар як қорнаомияш нависем садҳо китоб хоҳад гашт. Бинобар ин, бо порчаи шеърӣ шоири халқии Тоҷикистон Муҳаммад Ғоиб ҳамчун эҳдои қалби покаш ба Президент ва ба Ватан иктифо мекунем:

Зиҳӣ эй Пешвою,
эй сарвари мо,
Ту ҳасти шоҳсутуни
кишвари мо.
Ҳамеша дар лаби мо
як дуо ҳаст,
Ки бошӣ соябоне бар
сари мо.

Сиёвуш МАҲМУРОДОВ
донишҷӯи соли 4 (ИДХ)

Нақши Сарвари давлат дар таҳкими низоми ҳуқуқи кишвар бениҳоят зиёд мебошад. Чунки Сарвари давлат тибқи талаботи моддаи 58-и Конституцияи ҶТ ҳуқуқи ташаббуси қонунгузорӣ дорад. Баъд аз ислоҳоти конституционӣ дар заминаи Конституцияи кишвар, 15 қонуни канститутсионӣ, 21 кодекс, 14 қонуни афв, 17 қонуни бучет, 17 санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ бисёрҷониба, 4 санади ҳамкориҳои иқтисодии Авруосиё, 30 санади ҳуқуқи байналмилалӣ дучониба, 313 қонунҳои соҳавӣ ва зиёда аз 17 ҳазор қарорҳои ҳукумат қабул шудааст. Албатта, дар сарғаҳои ташаққули ин ҳама таҳкурсии ҳуқуқи миллат ва роҳи фардои давлати ҳуқуқбунёд роҳбари давлати Тоҷикистон Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон меистод.

Фирдавс ҲАКИМОВ
донишҷӯи соли 3

Таърихи замони соҳибистиклолии кишвар нишон дод, ки Сарвари давлат, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз он лаҳзае ки ба сари идораи давлатдорӣ омад, воқеан мамлакати мо рӯ ба инкишоф ниҳода, тамоми он мушкилоти иқтисодиву иҷтимоиро паси сар кард. Аз ин рӯ, мо ҷавонон бояд ба сарвари давлати худ, Ватани худ содиқ бошем. Маънои содиқ будан ба Президент ин содиқ будан ба Ватан аст.

Муҳаммадалӣ ИМОМОВ
донишҷӯи соли 4

Мо насли ҷавон ҳастем ва аз бесарусомониҳои солҳои 90-уми асри гузашта тавассути китобҳои оғош шудаем. Оид ба хизматҳои содиқонаи Сарвари давлатамон барои хомӯш намудани ҷанги барордаркуш зиёд навиштаанд. Сарвари давлат доимо дар суҳанрониҳои худ насли ҷавонро барои ободӣ, омӯхтани забонҳои гуногуни хориҷӣ, дӯст доштани Ватан таҳрик мебахшад.

Достон АСОЗОДА
донишҷӯи соли 3 (МБХ)

Барҳақ дар зери чархи гардун чизе ё касе ҷовидонӣ буда наметавонад. Чун фалсафаи ибронзамонаи Хайёми бузург кулли сиёсатмадорону сарварон, амйорони ҳокимони давру даврон пайиҳам «рафтанду равему боз оянду раванд». Вале шумораи нисбатан каме аз сарварон дар тули таърихи инсоният дар қалбу дидаи мардум ошён гузоштаанд. Бешубҳа, яке аз онҳо Пешвои муаззами миллати мо Эмомалӣ Раҳмон мебошад, ки достони сулҳу ваҳдати моро бо хуни дил навишта, аз хишти ҷисму ҷони ҳеш давлатдорӣ навини тоҷиконро бунёд намуд ва дарди парокандагии миллатро аз сидқ ба ҷону дил гирифта, миллати ҷангзадаро даво бахшид.

Манижаи САЙДАБРОР
донишҷӯи соли 1

Худованд ба доди нолаҳои зори модарон расиду ин марди абарқудрату далерро барои мо халқи тоҷик фиришод. Ҳар яки мо ба чашми ҳеш мебинем, ки имрӯз бо шарофати ин марди муборакдама Тоҷикистон – Ватани азизамон чи қадар ободу зебо, гулгулшукуфон ва ҷои тамошобоби сайёҳон шудааст.

Шарипов Ш.Б.
донишҷӯи соли 3

Ҳар як фарди оқилу фарзонаи миллатро меболад, ки

бо дарку эҳсоси сулҳу Ваҳдат ва ормиву осудагӣ, шокирона ҷумлаи зеринро шиори худ созад: «Ман Ватан дорам! Ман роҳбар дорам! Ба хизматаш доимо таёрам!»

Ҳасанҷон ФАЙЗУЛЛОЕВ
донишҷӯи соли 2

Эмомалӣ Раҳмон баҳри бунёди ҷомеаи ҳуқуқбунёду демократӣ ҷаҳду талош мекунад ва ҳимояи шарафи инсонии ҳар як фардро вазифаи аввалиндараҷаи худ медонад. Дастовардҳои ин шахси баруманд ниҳоят зиёд буда, шоистаи ҳама гуна ситоиш аст.

Комронбек ГУЛОВ
донишҷӯи соли 5

Омили муҳим ва яке аз дастовардҳои асосии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дарки дуруст ва сиёсати амиқи ҳалли масъалаҳои глобалӣ ва ҳалталаби кишвар ба ҳисоб меравад. Поягузор ва наҷотбахши ҳар давлату миллатро қабл аз ҳама зарур аст, ки проблема ва дарди миллатро, ки пеши рӯи рушди ӯ истодааст, дарк намояд.

Фарзона АСОЕВА
донишҷӯи соли 1

Муҳаббати Пешвои миллат ба сарзамини худ, ба халқи худ самимиву табиист ва аз садоқати баланду бегазанди ӯ ба халқу Ватан бунёд ёфтааст. Вақте ӯ дар бораи Тоҷикистон, дар бораи Ватан, дар бораи халқи куҳанбунёди худ суҳан мекунанд, нуру рӯшноии ин муҳаббат на танҳо дар симои ӯ ҷилвагар асту вучуди ӯро фаро мегирад, ки ин самимият ва ин меҳру муҳаббат ба шунаванда, ба мардум мегузарад ва ба онҳо нуру бовар ва неру мебахшад.

Баҳодур АЛИМОВ
донишҷӯи соли 2

Саҳми бевоситаи Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон чи дар таҳкими муносибатҳои ҳамширикӣ ва чи дар густариши ҳамкориҳои минтақавию байналмилалӣ воқеан назаррас мебошад, зеро дар ин давра эътибори давлати Тоҷикистон ҳамчун узви ҷомеаи ҷаҳонӣ дар арсаи байналмилалӣ афзун гардид, дорои арзишҳои миллии, иродаи сиёсӣ ва неруи иқтисодии рӯ ба инкишоф шинохта ва эътироф карда шуд.

Масъули саҳифа:
Эмомалӣ МИРАЛӢ

Дар арафаи чашни Парчами давлатӣ рӯзномаи «Минбари ҳуқуқшинос» бо чанде аз донишҷӯён оид аҳамияти ин рамзи давлатӣ суҳбат орош, ки фишурдаи онро пешкаши хонандаи заки месозем.

Авезова НИЛУФАР
донишҷӯи соли 3
(ТҲМҚ)

Аз муносибате, ки шаҳрвандони як мамлакат ба рамзҳои миллии худ, аз ҷумла Парчами давлатӣ доранд, метавон ба хуб пай бурд, ки онҳо давлату миллати худро то кадом андоза дӯст медоранд ва ба арзишҳои миллии худ чӣ гуна эҳтиром мегузоранд. Танҳо дар рӯзҳои ид ё дигар расмиёти давлатӣ дар кӯчаҳо парафшон шудани Парчами давлатӣ ин маънии пурраи изҳори муҳаббат ба ин сарзамин ё давлату миллатро дар бар гирифта наметавонад. Дӯст доштан ва эътироф намудан дар он сурат умумимиллӣ, мардумӣ ва комил мегардад, ки агар бидуни расмиёт ё чорабиниҳои давлатӣ ва милли ҳар як шаҳрванд ҳамеша манзаланат ва эҳтироми Парчами давлатии худро қадр кунад. Имрӯз Парчами миллии мо сари болову эътибори баланд дорад. Бигузор миллати тоҷик ба монанди ин ливои саодат сарбаланду созанда бошад.

Ғолибҷон МИРОВ
донишҷӯи соли 2

**Як нишони Ватан парчам аст,
Шаъну шони Ватан парчам аст.
Қудрати лашкар аз парчам аст,
Шавқати кишвар аз парчам аст.**

Муаллифи Парчами давлатии ҚТ Зухур Ҳабибуллоев мебошад. Парчами давлатии ҚТ матои росткунҷааст, ки дар рӯи он се раҳи ранга ба таври уфуқӣ ҷойгирфта кашида шудааст: раҳи боло ранги сурх дошта, паҳнои он ба раҳи сабзи поён баробар мебошад; раҳи сафеди мобайнӣ якуним баробари паҳнои яке аз раҳҳои ранга

Парчами нави давлати Тоҷикистони соҳибистиклол, ки 24 ноябри соли 1992 дар Иҷлосияи 16-уми Шӯрои Олии ҚТ, қабул гардид, бо таваҷҷуҳ ва дар заминаи парчамҳои миллии, аз ҷумла Дирафши кавиёни омода гардида, матои росткунҷааст, ки аз се раҳи ранги уфуқӣ иборат аст. Дар парчами давлатии мо рангҳои сурх, сабз ва сафед, ки аз покии дили ниёгон, сурҳи хуни шаҳидон ва сабз хати дафтару девони пешиниён маншаъ мегардад, ҳамчунин таҷассуми мубориза барои озодӣ ва истиқлол, бахту иқболи сафед, ояндаи дурахшон, сулҳу субот, саъю кӯшиши якҷоя баҳри сарсабзӣю хурра-

Хуршед НИЁЗОВ
донишҷӯи курси 5

мии кишвар, тоҷ ва ҳафт ситора нишонгари соҳибдавлатӣ ва соҳибхитиёри инъикос гардидаанд.

Парчами давлатии ҚТ ифодагари иқболу истиқлол, иттиҳоди сарҷамъӣ, нангу номус, ватандӯстиву ватанпарастӣ ва ҳувиати миллии мардуми қуҳанбунёду фарҳангии мо буда, волотарин мақсаду мароми тоҷиконро дар ҷилои рангҳои худ инъикос намудааст.

Давлатдории тоҷикон, таърих ва суннати бисёр қадима дошта, аҷдоди мо ҳанӯз аз замони Каёнӣ соҳиби дирафше будаанд, ки мавҷудияти давлати онҳоро ифода мекард. Аввалин парчами қадимаи тоҷикон «Дирафши Кавиён» ном дошт, ки он ҳамчун рамзи ваҳдат ва ягонагии давлатдории ориёӣ қабул карда мешуд.

Фазлиддин ХАЛИФАЕВ
донишҷӯи соли 4

ПАРЧАМ — НИШОНЕ АЗ ТАЪРИХ

аст. Дар рӯи раҳи сафед, аз ҷои ҷӯбдаста дар мобайни парчам бо зарҳал рамзи тоҷ тасдиқ шудааст ва дар болои он ҳафт ситора дар шакли нимдоира тасвир шудааст.

Ба ҷой овардани эҳтиром нисбати Парчами миллии қарзи ҳар як шаҳрванд аст, зеро Парчам як рамзи хоссаи Истиқлолият, ватандорӣ, соҳибдавлатӣ ва рамзи ҳастии миллат аст.

Фарзона АСОЕВА
донишҷӯи соли 1

Барои ҳар як давлат мустақилият, соҳибхитиёри, тамомияти арзӣ, дастури бозъитимоди ҳокимият, яъне Конституция, Суруди миллии, Нишони давлатӣ ва билохира Парчами миллии, ки яке аз рамзҳои гӯи соҳибдавлатист зарур мебошад. Даштани чунин арзишҳои миллии боиси хушбахтӣ ва сарфарозист. Бояд аз онҳо ҷунон муҳофизат намуд, то тасаввур карда шавад, ки беҳтарин

дороии ин миллату давлат мебошанд. Ҳар халқу миллати соҳибхитиёр, ки дар роҳи рушду пешрафт мунтазам талош меварзанд ва гомҳои устувор бармедоранд соҳиби парчамест, ки аз дуриҳои дур, аз таърихи ин миллат, аз саргузашт, воқеоту ҳодисаҳо, ки аз сар гузаронидааст, нақл мекунад. Парчами зебову парафшони мо натавонанд матои росткунҷае, ки аз рангҳои сурху сафед ва сабз, тоҷ ва ҳафт ситора ташкил ёфтааст, балки ҳар ранги он, ҳар ситораи он ба худ маънои хоса дошта, аз таърихи миллати қуҳанбунёди тоҷикон ғувоҳӣ медиҳад.

Носир ЛАТИПОВ
донишҷӯи соли 1

Парчами миллии рамзи гиромидошт, муқаддасоти миллати соҳибмаърифат, нишонаи муборизаву ҷоннисориҳои халқи тоҷик барои озодиву истиқлол, илҳомбахши қору фаъолияти фарзандони содиқи миллат ва ҳидоятгару раҳнамои мардуми кишварамон ба сӯи сарзабзӣю шукуфӣ ва зиндагии пурсаодат мебошад. Имрӯз моро мебошад, ки аз Парчами миллии худ ифтихори тамом дошта бошем. Ба рамзҳои давлатӣ эҳтиромона муносибат намудан вазифаи ҳар як фарди ҷомеа мебошад.

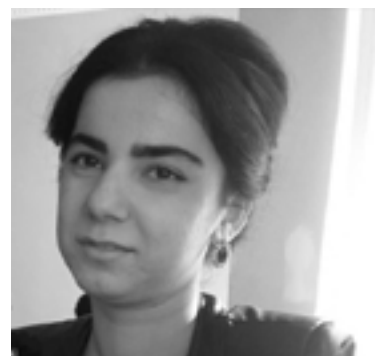
Салимзода ШЕРОВ
донишҷӯи соли 3

Аз рӯзе, ки миллати мо соҳиби Парчами давлатӣ гардид, дар ҳаёти мамлакату ҷомеаи кишвар бисёр дигаргуниҳои бунёдӣ ба амал омаданд ва барои пешрафти ҷамаи соҳаҳои иқтисодӣ, илму маориф ва маънавияти мардум шароити мусоид фароҳам оварда шуд. Равобити дӯстиву ҳамкорӣ, аз ҷумла робитаҳои дипломатӣ ва иқтисодиву фарҳангӣ бо бисёр кишварҳои хориҷӣ густариш ёфтанд, давлати мо узви комилҳуқуқи СММ ва дигар ташкилоту созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ гардида, имрӯз Парчами давлатии мо дар қатори парчами дигар кишварҳо дар созмонҳои баландпояи ҷаҳонӣ ҷойгузин гардидааст, ки ин аз нақш ва нуфузи он далолат медиҳад.

Шукрона РУСТАМЗОДА
донишҷӯи соли 1

Шарафи бузург, бахти баланд, тақдири неки халқи тоҷик, орзую ормон ва нишони хислати мардуми қадими тоҷикро дар Парчами он хондан мумкин аст. Умед аст, ки ин Парчам халқу давлати тоҷиконро боз ҳам ба қуллаҳои баланди умед бурда мерасонад ва бо ҷилваии зебои худ дунёи миллатро равшанӣ мебахшад.

Масъул:
Савлат ИЗЗАТУЛЛОЕВА
донишҷӯи соли 3 (МБХ)

АЗ ТАЪРИХИ РӮЗИ ПРЕЗИДЕНТ

Боиси ифтихор аст, ки пас аз ворид намудани тағйири иловаҳо ба Қонуни ҶТ «Дар бораи рӯзҳои ид» аз 14 майи соли 2016, №1320 нахустин маротиба дар кишварамон 16 ноябри «Рӯзи Президенти ҶТ» эълон карда шуд.

Дар ин рӯз (16 ноябри соли 1994) баъди дар интихоботи умумихалқӣ пирӯз гаштан Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Иҷлосияи 21-уми Шӯрои Олии ҶТ, даъвати дувоздаҳум тантанавор савганд ёд карда, ба сифати Президенти кишвар фаъолияти кори худро оғоз намуд. Ин рӯз дар ҳақиқат рӯйдоди муҳимми таърихӣ ба шумор рафта, месазад, ки халқи Тоҷикистон онро ҳамчун «Рӯзи Президент» таҷлил намояд.

Дар факултети ҳуқуқшиносии ДМТ низ барои дар сатҳи баланд чашн гирифтани иди мазкур аз ҷониби садорати факултет як қатор чорабиниҳо, аз ҷумла мизи мудаввар бахшида ба ин иди муҳташам гузаронида шуд. Аз ҷониби устодони факултет дарсҳои кушод гузаронида мешаванд. Инчунин, барои донишҷӯён озмуни навиштани мақолаи беҳтарин дар ин мавзӯъ эъ-

лон гардид.

Рӯзи Президент дар дигар давлатҳои пешрафтаи дунё низ чашн гирифта мешавад. Аз он ҷумла, дар Қазоқистон (1 декабр), дар ИМА (душанбеи сеюми моҳи феврал), дар Исландия (14 май), дар Британияи Кабир (8 июн ҳамчун «Рӯзи Малика»), дар Голландия (охири моҳи апрел-санаи 29 ё 30) ва ғайра.

Якчанд маълумот дар бораи давлатҳое, ки рӯзи сарвари давлат дар он чашн гирифта мешавад:

ҚАЗОҚИСТОН

1 декабр дар Қазоқистон «Рӯзи Президент» чашн гирифта мешавад. Ин ид соли 2011 ба ифтихори Сарвари давлат Нурсултон Назарбоев таъсис дода шуда, бинобар ба сари ҳокимият омадани ӯ алоқаманд мебошад. Соли 2012 бори аввал иди мазкурро мардуми Қазоқистон чашн гирифтанд. Ба сокинони ҷумҳурӣ се рӯзи истироҳатӣ ва дастрасии озод ба иншооти бузурги варзишӣ дар ин рӯз дода мешавад. Ғайр аз ин, ҳамасола дар Осорхонаи марказии шаҳри Алмаато намоишгоҳи «Президенти нахустини Қазоқистони соҳибистикӣ»

гузаронида мешавад, ки ба Н. Назарбоев бахшида шудааст. Намоишгоҳ дар се бахш баргузор мегардад: «Солҳои ҷавони Н. Назарбоев», «Фаъолияти сиёсии Н. Назарбоев» ва «Тухфаҳои Президент». Дар ин рӯз таваассути шабақаҳои телевизионӣ филми мустанади «Елбаси – Пешвои миллат» намоиш дода мешавад, ки дар бораи сафарҳои кори Н. Назарбоев нақл мекунад. Инчунин, дар ин рӯз ба таври расмӣ мавсими сайёҳӣ ифтитоҳ меёбад.

ИМА

Рӯзи душанбеи сеюми моҳи феврал дар Амрико рӯзи истироҳатӣ эълон шудааст. Дар ин рӯз, дар кишвар «Рӯзи Президент»-ро чашн мегиранд. Ин ид соли 1885 бахшида ба Президенти нахустини ИМА – Ҷорҷ Вашингтон таъсис дода шудааст. Дар «Рӯзи Президент» дар осорхонаи Вашингтон намоиши театрикунонидашуда гузаронида мешавад. Бахшида ба таҷлили «Рӯзи Президент» дар боғҳо ва хиёбонҳо барномаҳои консертӣ ва дигар чорабиниҳои фарҳангӣ доир мегарданд.

Британияи Кабир

8 июн дар Британияи Кабир зодрӯзи малика Елизаветаи II-ро чашн мегиранд. Дар асл, маликаи Британия моҳи апрел таваллуд шудааст, аммо аз рӯи анъана дар Британияи Кабир ин чашнро дар шанбеи дуюми моҳи июн таҷлил менамоянд. Ин саноаро шоҳ Эдварди VII таъин намудааст. Бояд қайд намуд, ки Елизаветаи II расман боз маликаи 15 кишвари дигар низ мебошад. Бо вучуди ин, як қатор кишварҳо «Рӯзи Малика»-и худро чашн мегиранд. Масалан, дар Канада ин чашн ба малика Виктория бахшида шуда, онро 24 май чашн мегиранд. Дар Австралия бошад, ин чашн ба рӯзи душанбеи дуюми моҳи июн бо оғози мавсими лижаронӣ рост меояд. Дар Зеландияи нав, «Рӯзи Малика» ҳамчунин бо оғози мавсими лижаронӣ, дар рӯзи душанбеи якуми моҳи июн чашн гирифта мешавад.

ИСЛАНДИЯ

Дар Исландия «Рӯзи Президент» санаи 14 май чашн гирифта мешавад. Иди маз-

Заррина НАЗАРОВА
дотсенти кафедраи
забонҳои хориҷии
факултети ҳуқуқшиносӣ

кур ба рӯзи таваллуди Президенти панҷум Олавура Рагнара Гримссон бахшида шудааст. Дар ин рӯз, дар Исландия парчами давлатӣ бардошта шуда, чорабиниҳои фарҳангӣ бо сайругашти оммавӣ доир карда мешаванд.

ГОЛЛАНДИЯ

Дар охири моҳи апрел – санаи 30 ё 29 дар Голландия иди миллии «Рӯзи Малика»-ро чашн мегиранд. Ин сана бо рӯзи таваллуди малика Юлиана вобаста аст. Дар ин рӯз аксари одамон дар Голландия либоси ранги норинҷӣ мепӯшанд, ки ранги сулолаи ҳукмрон маҳсуб меёбад.

ПАРЧАМ

Нишон аз зоду аз озоди тоҷик.
Нишон аз кишвари ободи тоҷик.
Нишон аз таърихи дирӯзу имрӯз,
Нишон аз адлу доду бахти пирӯз.
Нишон аз шоҳу тахту тоҷи заррин,
Нишон аз мусҳафу аз кешу оин,
Нишон аз боду хоку оташу об,
Нишон аз Рустаму Ковусу Сӯҳроб.
Нишон аз Борбад, аз Олӣ Сосон,
Нишон аз Рӯдакӣ, аз Олӣ Сомон.
Нишон аз чашмаву дарёву кӯҳаш,
Нишон аз шавкату шону шукӯҳаш.
Нишон аз манзилу маъвои тоҷик,
Нишон аз қисмату дунёи тоҷик.
Нишон аз шоирону аз забонаш,
Нишон аз шеърӯ байту достонаш.
Нишон аз мутрибу аз шашмақомаш,
Нишон аз бодаву маҳфили ҷомаш.
Нишон аз деҳу шаҳру шабчароғаш,
Нишон аз мазраву аз боғу роғаш.
Варо сурхӣ нишонҳо аз набард аст.
Набарде, ки дар он андӯху дард аст.
Сафеднаш дили поку сафед аст.
Ба роҳи зиндагониҳо умед аст.
Руҳи сабзаш нишони сарбаландист,

Баландиаш нишони арҷмандист.
Ки Шоҳи кишвараш шаҳбозу бабр аст,
Тавоною баланд, шери ситабр аст.
Ки Пешво аст- Пешвои хирадманд,
Раҳу ройаш ба кори нек пайванд.
Ба некон з-ӯ навою бору барг аст,
Бадонро аз ниҳебаш бими марг аст.
Сазад, ки бод доим Сарвари мо,
Ниғаҳдорандаи тоҷу фари мо.
Пару парвози тоҷик ҷовидон бод.
Парафшон Парчамаш то осмон бод.

Содиқи КАШРУДӢ
дастпарвари факултети
ҳуқуқшиносӣ

ЭЪТИБОР НАДОРАД:

Дафтарчаи имтиҳонии донишҷӯи соли 4-и шуъбаи рӯзонаи умумии факултети ҳуқуқшиносӣ Шарифзода Ёрибек Абосидин бо сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит доништа шавад.

Дафтарчаи имтиҳонии донишҷӯи соли 5-и шуъбаи рӯзонаи умумии факултети ҳуқуқшиносӣ Хурсандов Эмомалӣ бо сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит доништа шавад.

ЗИРАКИИ СИЁСИРО АЗ ДАСТ НАДИҶЕМ!

(чанд андеша оид ба гаравидани ҷавонон ба гурӯҳҳои ифротӣ)

Зухуроти даҳшатноку нафратовари терроризм, ки аксаран таҳти шиорҳои диниву мазҳабӣ сурат мегирад, ба дини мубини Ислом иртиботе надорад, баръакс, аз ҷониби душманони ин дини муқаддас роҳандозӣ шуда, аз ваҳшонияти асримиёнагии террористӣ, пеш аз ҳама, кишварҳои исломӣ ва мусулмонони сайёра зарар мебинанд.

Эмомалӣ Раҳмон

Дар воқеъ боиси ифтихор ва сарфарозии мо тоҷикон аст, ки Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз минбарҳои баланди байналмиллалӣ, хусусан СММ ва дигар ташкилотҳои бонуфуз борҳо таъкид намудаанд, ки терроризму экстремизм чун вабои аср миллату Ватан ва дину мазҳаб надоранд ва танҳо барои расидан ба ҳадафҳои ғаразноки сиёсӣ истифода мешаванд. Воқеияти имрӯза ва амалҳои ғайриинсонии террористон ин гуфтаҳои Ҷаноби Олиро бори дигар собит сохт, террористон аз дини Ислом ҳамчун ниқоб истифода мебаранд.

Мутаассифона, бархе ҷавонони ноогоҳ аз гумроҳию бесаводӣ, надоништану дарк накардани дини муқаддаси Ислом ва сирати асосгузори он ба доми бузурги душманони Ислом афтидаанд. Ин равиҳои тундрав ва гурӯҳҳои ифротӣ бо шиорҳои ба ном исломӣ ва ҷиҳоди бофта барои расидан ба ҳадафҳои палиди худ ҷавононро мағзшӯй карда истодаанд. Яке аз роҳҳои ҷалби ҷавонон ба ин гурӯҳҳо ин шабакаҳои иҷтимоӣ мебошад. Махсусан шабакаи иҷтимоии “Одноклассники”. Тавассути ин шабака мансабаталошону қудратхоҳон тавассути ҳақерҳои раҳгум ҷавононро ба Сурияву

Ироқ ба ҷиҳоди бофтаю сохта даъват месозанд.

Бояд қайд кард, ки Ислом ба маънии итоат намудан, дохил шудан дар сулҳу ошӣ, дохил шудан дар дини Ислом, яъне мусалмон шудан аст. Ислом яке аз динҳои ҷаҳонии яктопарастӣ буда, дар асри VII дар нимҷазираи Арабистон дар муҳити қabilaҳои араб пайдо шудааст. Асосгузори он паёмбар Муҳаммад мебошад. Дар дини мубораки Ислом тамоми ғояҳои иҷтимоии бародарӣ, баробарӣ, накукорӣ, адолатпарварӣ, шафқату эҳтиром ба яқдигар тарғибу талқин шуда, зулму ситам, риёкорӣ, хунрезӣ, дуругӣ, ришвахӯрӣ зери тозиёнаи танқид қарор гирифтааст. Ин арзишҳои исломӣ мардуми нимҷазираи Арабистонро аз ҷоҳилию беҳирадӣ наҷот дода, сипас ба тамоми ҷаҳон паҳн карда шуд. Мутаассифона, имрӯз, дар зери шиорҳои ин дин, ки пур аз муҳаббату самимият, сулҳу ваҳдат, талош барои зиндагии осудаю озод аст, душманони ислому “мусалмонон” (онҳое, ки дар либоси мусалмон мардумро ба роҳи бад даъват мекунанд) ба хунрезӣ ва талаю тороҷи мардум дар Сурияву Ироқ ва дигар мамолики машғуланд.

Чӣ хеле ки маълум аст, сарчашмаҳои асосии ҳуқуқи исломӣ

Қуръони Маҷид (каломи Худованд, роҳнамои башарият, рӯшангари дилҳои муъминон, китоби ахлоқи воло, дастурамали ҳамешагии ҳаёти мусалмонон) ва Суннат (маҷмӯи ривоятҳои дар хусуси рафтор, кирдор, гуфтор ва ҳатто сукути паёмбари Ислом) мебошанд, ки ҳамагӣ мардумро ба сулҳу дӯстӣ даъват менамоянд. Мутаассифона, ҷавонон ба мазмуну моҳияти онҳо сарфаҳм нарафта, онҳоро аз забони кадом ифротие шундаанд. Ифротӣён бошанд, ояҳои Қуръон ва ҳадисҳоро нодуруст тавзеҳ медиҳанд. Қуръони Маҷид мефармояд: “Ва касоне, ки дар роҳи Мо ҷиҳод (талош) кунанд,

мусалмон ба андозаи тавонаш бояд талош кунад, ки ба шахсони ғайрӣ, маъжубон, ятимон ва ғ. кӯмак кунад. Шахсоне, ки дар Сурияву Ироқ иддаои ҷиҳод мекунанд, хилофи гуфтаҳои боло амал намуда, бисёри мардуми бечораро ба гуреза табдил додаанд.

Ҷиҳоди таълимӣ – яъне ҳар мусалмон бояд ба андозаи тавонаш талош кунад, ки ба бародару хоҳари мусалмонаш чизеро таълим диҳад. Шахсоне, ки дар Сурияву Ироқ иддаои ҷиҳод мекунанд, хилофи гуфтаҳои боло амал намуда, мардумро аз таълим дур кар-

қатъан ба роҳи Хеш ҳидоятшон мекунем ва яқинан Худованд бо некукорон аст” (сураи Анкабут, ояти 69). Имрӯз рафтору гуфтори шахсони гумроҳе, ки гуё “ҷиҳод” мекунанду шомили гурӯҳҳои ба ном ҷиҳодӣ мегарданд, хилофи онест, ки Ислом муайян кардааст. Мувофиқи ақидаи уламои Ислом (имом Абӯҳанифа, имом Молик, имом Шофай, имом Аҳмад) ҷиҳод дар дини Ислом чанд намуд мешавад. Аз ҷумла:

Ҷиҳоди молӣ – яъне ҳар

да, бисёри мактабҳоро хароб кардаанд. Масалан миллионҳо нафар мардум аз Сурияву Ироқ сарсон саргардон дар як шароити бад, рӯ ба гурез ниҳодаанд, ки ба таълим машғул шудани онҳо ғайримумкин аст.

Қуръони Маҷид мефармояд: “Ҳар касе инсонии бегуноҳеро бикушад (бидуни он ки муртакиби қатле қасдан шуда бошад ё фасоде дар замин шуда бошад) мисли ин ки кулли инсониятро куштааст” (сураи Моид, ояти 32). Ин ҷавонони хом, ки мағзашон

Азимҷон ҶУРАЕВ
донишҷӯи соли 4

бо ақидаҳои ифротӣ мавриди шустушӯ қарор гирифтааст, дар қатлу куштор, хунрезӣ ва даҳҳо амалҳои зишти ғайриинсонӣ ғарқ шудаанд. Онҳо на танҳо бар ғайримусулмонон, балки ба Ислому мусулмонон низ зулм кардаанд, ки ин амалҳои онҳо борои кулли башарият таҳдиди хатари сангинро ба бор овардааст. Пешвои миллат хуб қайд кардаанд: “Имрӯз терроризм ва экстремизм ҳамчун вабои аср ба амнияти ҷаҳон ва ҳар як сокини сайёра таҳдид карда, барои башарият хатари на камтар аз силоҳи ядроиро ба миён овардааст”.

Воқеан ҳам нооромии ҷаҳони имрӯза мо ҷавононро бори дигар водор месозад, ки фидои ин БАТАН, фидои ин МИЛЛАТ ва фидои сиёсати хирадмандонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бошему ҳамчун сарбозони ҷонбаркаф ва бидуни мураҳхасӣ ҳамеша хидмати халқу давлати ТОҶИКИСТОНИ АЗИЗОРО ба ҷо орем.

ПАРЧАМ – ИФТИХОРИ МИЛЛӢ ВА РАМЗИ ИСТИҚЛОЛИЯТ

Парчами миллӣ имрӯз чун рамзи давлатдорӣ тоҷикон дар тамоми идораҳои давлатӣ, маъмурӣ, корхонаву муассиса, макта-

бу таълимгоҳҳо, донишгоҳу донишқадаҳои олӣ, хучраҳои корӣ ва хонаҳои шаҳрвандон мавҷуд аст. Ба ҷой овардани эҳтиром нисбат ба Пар-

чами миллӣ қарзи ҳар як шаҳрванд аст, зеро Парчам як рамзи хосаи Истиқлолият, ватандорӣ, соҳибдавлатӣ ва рамзи ҳастии миллат аст.

Моҳи ноябри соли 1992 дар иҷлосияи 16-уми Шӯрои Олии Тоҷикистон, ки дар он тақдир ояндаи давлати миллӣ, давлати тоҷикон тарҳрезӣ гардида, ба сӯйи ҳадафҳои умумимиллӣ, сулҳу субот ва Ваҳдати миллӣ қадамҳои нахуст гузошта шуданд, баробари андешидани тадбирҳои зарурӣ, доир ба таъмини сарчамии мардум ва ҳифзи тамомияти арзии кишвар, инчунин рамзҳои нахустин давлати соҳибистиқлоламон – Парчам ва дертар Нишон қабул карда шудаанд.

Инчунин дар асоси Низомнома дар бораи Парчами давлатии ҶТ, ки 11 декабри соли 1999 бо қарори № 892 – и Маҷлиси Олии ҶТ тасдиқ шудааст: “Парчами давлатии ҶТ рамзи истиқлолияти ҶТ мебошад.”

Аввалин Парчами қадимаи

тоҷикон “Дирафши Ковиён” ном дошт, ки он ҳамчун рамзи ваҳдат ва ягонагии давлатдорӣ ориёӣ қабул карда мешавад.

Дирафши Коваи оҳангарӣ, эй Парчами миллӣ,

Намоди эътиқоду боварӣ, эй Парчами миллӣ.

Намоёнӣ миёни сад ҳазорон, рамзи дунёӣ, Шукӯҳи асли моро минбарӣ, эй Парчами миллӣ...

Дар ҷаҳони муосир доштаи Парчами миллӣ нишонаи Истиқлолият, яке аз рамзҳои асосии давлатдорӣ ва Ваҳдати миллӣ мебошад, яъне давлати муосир тавассути Парчами он муаррифӣ мегардад.

Парчам дар ҳаёти ҳар як давлату миллат, мавқеъ ва нақши худро дорад. Парчами давлатӣ ифодагарӣ мақсаду маром ва орзую армонҳои ҳар як миллату давлат аст ва ин мақсаду маром бо ранг ва нақшҳои хос дар он таҷассум ёфта-

Яқуб ҲАКИМОВ
донишҷӯи соли 1

анд. Президенти мамлакат, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, бо нишони эҳтирому садоқат ба Парчами миллиамон бо фармони худ аз 20-уми ноябри соли 2009, рӯзи 24-уми ноябрро рӯзи Парчами давлатии ҶТ эълон доштаанд. Поянда бод, Парчами миллӣ!

Чуноне, ки ҳамагон ме-донем мутобиқи моддаи 3-и Конституцияи ҶТ дар баробари Нишон ва Суруди миллӣ Парчам низ ҳамчун рамзи давлатӣ эътироф гардидааст. Парчам дар таърихи ҳар як давлат ба таври хосса арҷгузорӣ карда мешавад, чунки маҳз зери Парчами худ кишварҳо ба ҷаҳониён фарҳангу таърих, бурдборихою пешравиҳои худро муаррифӣ менамоянд. Парчами давлатӣ ифодагари мақсаду маром ва орзуи ормонҳои ҳар як миллату давлат аст ва ин мақсаду маром бо ранг ва нақшҳои хос дар он таҷассум ёфтаанд.

Боиси ифтихор ва қаноатмандист, ки яке аз дастовардҳои Истиқлолияти давлатии ҶТ бо Қарори Шӯроӣ Олии ҶТ 24 ноябри соли 1992 тасдиқ гардидани Парчами давлатӣ мебошад. Баъдан бо Қарори Маҷлиси Олии ҶТ аз 11 декабри соли 1999 таҳти №892 Низомнома дар бораи Парчами давлатии ҶТ тасдиқ гардида, дар он нишонаҳои Парчам, тартиби афрохтан ва тасвири он пешбинӣ гардид. 12 майи соли 2007 бошад, Қонуни ҶТ «Дар бораи рамзҳои давлатии ҶТ» қабул гардид, ки дар он тартиби афрохтани Парчам, ҷойгиркунии тасвири он пешбинӣ гардид.

Парчам моро баҳри ҳаёти озоиштаю сулҳу субот ва мубориза баҳри зиндагии арзанда ва инкишофи озодона, соҳибхӯшӣ ва соҳибдавлатӣ хидоят ва роҳнамой менамояд. Вале ҳақиқат ин аст, ки ҳар субҳ вақте аз хона бурун меоем, чи ба сӯи биноҳои идораҳои давлатӣ ва чи ба сӯи муассисаҳои макотиби олии менигарем, аз дури дур ҳатман чашмамон ба он парчами баланд, парчами зебову парашони миллиамон меафтад. Ва аз ин як ҳисси фаораху ифтихор, як ҳисси гарми ватандориву ватандӯстӣ моро фаро мегирад, зеро Парчами миллӣ на танҳо ба мо эҳсоси ифтихор мебахшад, инчунин

Парчам – рамзи пирӯзӣ

**Парчами мил-
лӣ ифодага-
ри истиқлол,
нангу номус,
ватандӯстию
ҳувияти мил-
лии мардуми
куҳанбунёди
мост.**

**Эмомалӣ
Раҳмон**

ба мо бештар аз он неру, бо-вар ва ғайратеро мебахшад, ки меҳри моро нисбати ин диёри бихиштоса зиёд ме-гардонад.

Парчами миллӣ симои сиёсии ҳар кишварро дар сатҳи ҷаҳонӣ таҷассум меку-над. Хусни ин симо начобати ин симо, мазмуну мароми ин симоро нишон медиҳад. Аз ин ҷост, ки Парчами миллӣ аз ҳар яки мо одоби хосаи муносибатро талаб дорад, аз ин рӯ, дастури парчам-дорӣ, муносибат бо парчам-ро бояд ҳар яки мо бидонем ва мувофиқ бар он рафтор намоем. Оре, Парчами мил-лӣ танҳо он дирафше нест, ки мо онро болои сар ме-бардорем. Парчами миллӣ рамз аст, рамзи бегазанди ҳастии ҳар халқ. Ҳар яки мо бояд дар назди Парчами миллӣ ватандӯстона эҳти-ром зоҳир бикунем, ҳамеша дар ҳама ҷо, дар ҳар мав-рид онро пос дорем, барои ҳимояи он, пок ва муқаддас доштани он бо ҳама ҳастӣ

омода бошем, зеро пос доштан ва ҳимоя кардани Ватан, пос доштан ва ҳимоя қардани падару модар, хо-наводаву фарзандони худ, пос доштани таъриху сун-натҳои халқи худ кишвари худ аст.

Боиси хурсандиву сар-фарозист, ки Парчами мил-лии мо дар маркази шаҳр, дар паҳлуи Қасри миллат, Нишони давлатии Тоҷикис-тон, дар баландие, ки аз ҳама ҷониби шаҳр ба чашм намоён аст, афрохта шу-дааст. Баландтарин ва пур-шукӯҳтарин парчами рӯи за-мин аст.

Вақте ки кишварҳо бар сари нанг меоянд, ба по ме-хезанд, дар зерин парчами худ саф меороянд ва парча-ми худро болои сар мебар-доранд, роҳнамои худ меку-нанд, зеро шукӯҳи парчам, нангу номуси парчамдорӣ, яъне ватандорӣ намегузо-ранд онҳо мағлуб шаванд, таслим гарданд, зеро қимати

Парчами миллӣ, шаъну ша-рафи он на дар баробари ҷон, балки волотар аз он аст. Ба даст овардани парчами душман маънои шикаст хур-дан, мағлубияти ўро дорад.

Ҳар кучое Парчами миллӣ боло мешавад, нишони пи-рӯзию ғолибияти он миллат аст. Боло шудани Парчами миллии Тоҷикистон дар му-собиқаҳои варзишии дунё низ нишони пирӯзии марду-ми мост. Ҳар боре дар фору-му ҷамъомадҳои байналми-лалӣ, ки дар Тоҷикистони соҳибистиқлоли мо баргузор мегарданд, парчамҳои па-рафшони дигар кишварҳоро дар қатори парчами миллии худамон мебинем, ҳисси ша-рафу ифтихор моро фаро ме-гирад, зеро вақте парчамҳои миллии дигар кишварҳо ба ҳам меоянду аз як насим-насимӣ ҳамдилия алвонҷ меҳӯранд, бо дурахшу гуногунрангии худ ба дилҳо фараҳ мебах-шанд, ин нишони дӯстиву ба-родарӣ, ин нишони тинҷиву озоиштагӣ, ин нишони хуш-

Асадулло ҚУББАТОВ
донишҷӯи соли 5

бахтии инсоният аст.

Боиси ифтихору сар-фарозии мост, ки Парчами миллии тоҷикон таърихи чандинҳазорсола дорад. Нахустин Парчами миллии мо пешбанди чармини Ко-ваи оҳангар буд. Нахустин Парчами миллии мо парча-ми адолатхоҳӣ буд, ки бо тақозои халқ Коваи оҳангар пешбанди чармини худро аз миён кушодаву ба нӯги най-за баст, болои сар бардошт ва пӯёи адолат ба роҳ баро-мад ва мардум дар зерин парчам аз паси Коваи оҳан-гар барои додхӯзиву бунёди адолат бар зидди Заҳҳоки морон бархостанд. Шара-фу нанги ифтихори парчам-дорӣ дар вучуди миллати мо ҳанӯз чандин ҳазорсола пеш афрӯхта шуда буд. Дар муносибат ба Парчами мил-лиамон, яъне муқаддасоти Ватан бояд бисёр эҳтиёткор бошем, Парчами миллӣ сари баланди мо, ифтихори мо, шарафи мост, ки қиматтар аз ҷон аст.

Хулоса, Парчам даъ-ват ба ҳимояи ватан, Пар-чам даъват ба сулҳу дӯстӣ, Парчам дар маҷмӯъ рамзи зафармандист. Ҳар қитъаи наве, ки дар замин кашф гардид, ҳар қуллаи наве, ки фатҳ шуд, аввалин нишо-не, ки ба он гузошта меша-вад, парчам аст, парчами он халқу он кишваре, ки ба ин фатҳ ноил гардидааст.

ИНРО МАН – ТАЪРИХ МЕГҶАМ

Ман Таърихам! Таъри-хи дунё! Оне, ки бе ҳадду ҳисоб ҳодисаву воқеаҳо, таҳаввулоту, дигаргунӣҳо, бунёдкорӣҳои азиму ха-робкорӣҳои пурдаҳштро дидааму шаҳодат ме-диҳам. Тамаддуни баша-ро аз оғоз то ба имрӯз гувоҳам. Дар тӯли ҳазор-солаҳои беохир он қадар дидааму шунидаам, ки агар садяки онро ифшо кунам, боз ҳазорсолаҳо лозим, ки ҳазорҳо коти-бони ҳақиқатнигор, бале, ҳақиқатнигор натаво-нанд, ки аз ҳазор як ҳис-саи онро китобат кунанд.

Ман таърихам, таъри-хи башарият, вале алам дидаам аз худӣ башари-ят. Бани башар бисёрҳо маро таҳриф намудаву ба наъфи тӯдае «сиёҳам»-

ро сафеду «сафедам»-ро сиёҳ нишон додааст. Наандешидааст, ки Ман Таърихам ва нисбати Ман чунин амали нӯҷоро раво дидан хатои маҳз аст. Ва оне, ки ба тухмату таҳри-фи Ман даст мезананд, дар назди Ман рӯсиёҳ хоҳад монд. Ва Ман ҳукм мебарорам нисбати ин тоифаи таҳрифгар, ҳукми қатъӣ! Онро касеву чизе пок намудаву равонда на-метавонад, зеро он ҳукми Ман аст – ҳукми Таърих! Чун нақш дар санги хоро ва ҳатто аз он ҳам ҳазорҳо бор қавитар!

Пас, эй Бани Башар, сафҳаҳоямро варақ би-гардону аз он сабақ бигир - сабақи Таърих! Ақаллан ба як ҳазорсола пеш назар биафкану аз саргузашти

аҷдодӣ, аз таърихи бобоё-нат – Оли Сомон ибрат омӯз!

Ба ёд биёр, ки давлати бузурги Оли Сомон чаро аз байн рафт? Баъди он ҳазор сол ту дар ин сар-замин давлат надоштӣ! Қисме аз тамаддунатро араби бадавӣ аз байн бур-ду фарҳанги безаволатро муғули саҳронишин оташ бизад. Забонатро манғит маҳв кардан меҳост дар тӯли ҳазор сол! Танҳо Ман тавонистам он ҳамаро бо вучуди тангназари бад-хоҳонат дар мағзи ҷони худ ҳифз кунам! Зеро Ман Таърихам!

Акнун ту соҳибмулкӣ, эй набераи Оли Сомон! Ту соҳибдавлатӣ! Соҳибпар-чамӣ! Ту соҳибсарварӣ!

Ман Таърихам ва туро хушдор медиҳам! Ба қадри

ин муқаддасот – Мулк, Давлат, Парчам ва Сарвар бояд бирасӣ! Инро Ман меғҷам бароят – Таърих!

Ту як бор фирефта шудӣ, ба дасисаву игво дода шудӣ, бедавлат га-штӣ, ҳазор сол барои ди-гарон давлат кардӣ!

Ман Таърихам, ин ҳама-ро гувоҳ! Азобатро дидам ва ниҳоят тараҳҳум кар-даму ту бори дигар, пас аз ҳазор сол соҳибдавлат гардидӣ! Акнун хушдорат медиҳам, эй набераи Оли Сомон! Онро бо дасту дандон бидор, ин неъм-ати бузурго қадрдонӣ кун, Истиқлолиятро тақви-ят ва Ваҳдаташро густа-риш бидеҳ, ки бори дигар соҳибдавлат шуданатро дар ин ҷаҳони пур аз иг-вою бо ин сиёсатмадоро-

Тоҷинисо АЗИЗЗОДА
донишҷӯи соли 1

ни моҷароҷӯи худкома кафолат дода наметаво-нам! Инро Ман Таърих меғҷам бароятон, эй ав-лодони Оли Сомон ва эй мардуми Тоҷикистон!

ПАРЧАМ — СИМОИ МИЛЛАТ

Чаманоро БОБОЕВА
донишҷӯи соли 5

Истиқлолияти давлатӣ барои ҷумҳурии мо осон ба даст наомадааст. Пас аз чанд муддати nobасомониҳо дар давраи аввали Истиқлолияти ҷумҳурӣ ниҳоят ба сари ҳокимият фарзади шуҷоу баруманди миллат Эмомалӣ Раҳмон омад. Ин ҷавонмарди меҳанпараст тавонист, ки миллати парокандаро аз нав сарҷамъ ва ба сӯи ояндаи шуқуфон равона созад. **Бо шарофати ҷоннисориҳои сарвари давлатамон мо Истиқлолияти худро ҳифз намудаву пойдор сохтем ва дар саросари ҷаҳон ҳамчун давлати соҳибистиклол шинохта шудем. Кӯшишу талошҳои пайваставу хастанопазирӣ Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон натиҷаҳои пурсамари таърихӣ ба бор овард. Аз ҷумла даъвати халқи тоҷик ба сулҳу ваҳдат ва ташкили ҷумҳурии соҳибистиклол, гиромӣ доштани забони давлатӣ ва аз ҷама муҳим пос доштани муқаддасоти миллӣ мисоли гуфтаҳои боло шуда метавонад.**

Яке аз аввалин иқдомоти Ҳукумати тозатаъсиси тоҷикон пас аз Истиқлолият таҳия ва тасдиқи рамзҳои давлатӣ буд. Ҳар як давлати соҳибистиклол дорои муқаддасоти хеш мебошад. Муқаддасоти давлат пеш аз ҷама шаъну шараф, нуфузу

обрӯ ва ифтихори халқу ватан аст. Тоҷикистон ҳамчун давлати мустақил дорои Конституция ва рамзҳои давлатии худ мебошад, ки онҳоро дар маҷмӯъ муқаддасоти давлат мегӯянд. Рамзҳои давлатии мо низ муқаддасоте мебошанд, ки шаҳрвандони кишварамонро дар рӯҳияи шарафмандӣ, ифтихори миллӣ ва меҳанпарастӣ тарбия менамояд. Бо вучуди ободонии кишвари азизамон ҷамасола рӯзҳои таърихи миллат қайд карда мешавад. Ҳар як рӯзи таърихӣ таърихи худро дорад. **Парчамро аз даврҳои қадим ҳамчун рамзи давлатдорӣ истифода мебарданд. Парчамдорӣ барои аҷдодони мо ҳанӯз аз замони Сосониён мерос мондааст. Аз замоне ки Коваи оҳангар домони чарминашро байрақ карда, бар муқобили Заҳҳок далерона мубориза мебард, оғоз ёфт. Парчами Кова яке аз рамзҳои парчамдории ориёинажодон эътироф шудааст. Дар замони қадим Парчамро бо истилоҳҳои дирафш, ливо ва байрақ ифода мекарданд.**

Парчами Тоҷикистон ин нишони аввалини мустақилии ҶТ мебошад, ки 24 ноябри соли 1992 қабулу расман тасдиқ карда шудааст. Тибқи моддаи 3 Конституцияи ҶТ рамзҳои давлатии ҶТ Парчам, Нишон ва Суруди миллӣ мебошад. Моҳият ва тартиби расмии истифодаи расмии Парчамро Қонуни ҶТ “Дар бораи рамзҳои давлатии ҶТ” аз 12 майи соли 2007 муқаррар мекунад. Тибқи Қонуни мазкур эътироми волеи Парчам, Нишон ва Суруди миллӣ, аз он ҷумла аз ёд доштани Суруди миллӣ ифтихори миллии ҳар як шаҳрванди ҶТ мебошад. Дар ҷама ҳолат ба рамзҳои давлатӣ бояд тавре муносибат намуд, ки нисбат ба онҳо беҳурматӣ зоҳир нагардад.

Ҳамин тариқ, Парчами давлатӣ яке аз муқаддасоти муҳими истиқлолияти миллӣ ва давлатдорӣ муносири мо, таҷассумгари асосҳои таърихӣ, инчунин муайян-

кунандаи симои миллат дар тамоми олам мебошад. Зеро ҳар як давлатро дар зами сояи Парчами он мешиносанд. Яъне Парчами Тоҷикистон ному нанги тоҷикону тоҷикистониро дар арсаи байналмилалӣ муаррифӣ менамояд. Аз ин рӯ, Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон бо нишони эътирому садоқати ба Парчами миллиамон бо Фармони худ аз 20-уми ноябри соли 2009 рӯзи 24 ноябрро рӯзи Парчами давлатии ҶТ эълон карданд.

Парчами давлатии ҶТ дорои рангҳои сурх, сафед ва сабз мебошад, ки ин рангҳо ифодагари мубориза ва ҷоннисории халқ барои озодӣ ва истиқлолият, бахту иқболи сафед, покизагӣ, саъю кӯшиш ва заҳмату меҳнати сокинон баҳри сарсабзу хуррам гардидани Ватан мебошад. Қадриносии аз Парчами давлатӣ арҷгузорику ифтихор аз давлат, аз гузашта ба имрӯз ва ғамхорӣ баҳри фардои миллат аст, ки яке аз омилҳои муҳими худшиносӣ ба ҳисоб меравад. Бо дидани Парчам ва шунидани Суруди миллӣ ифтихори ватандорӣ ва ҳисси масъулияти ҳар як шаҳрванди банангу номус боло мегирад. Дар тамоми кишварҳои олам аз тарафи шаҳрвандон садоқату эътироми ҳоса ба муқаддасоти давлатӣ ба ҷо оварда мешавад. Парчами давлатии ҶТ чун рамзи кишвари соҳибистиклол парашон буда, аз мавҷудияти давлати соҳибистиклол, демократӣ ва ягона дарак медиҳад. **Имрӯзҳо Парчам чун рамзи давлатдорӣ тоҷикон дар тамоми идораҳои давлатӣ, маъмурӣ, корхонаву муассисаҳо, мактабу таълимгоҳҳо ва майдонҳои варзишӣ парашон аст. Ба ақидаи мо, ба ҷо овардани эътиром нисбат ба Парчами миллӣ қарзи ҳар як шаҳрванд мебошад, зеро Парчам рамзи ҳастии миллат ва нишони соҳибдавлатӣ мебошад.**

Фаридун БОБОХОНОВ
донишҷӯи соли 3 (МБҲ)ПАРЧАМИ
МО

Парчам ин иқболи мо,
Рамзи истиқлоли мо.
Омад рӯзи мавлудаш,
Бубин истиқболи мо.
Парчами моён зебост,
Ҳурмати вай қарзи мост.
Се раҳи вай на се ранг,
Се панду аңдарзи мост.
Ранги сурхаш ҳамеша,
Кунад Ваҳдатро пеша.
Ранги сафед умед аст,
Бахту тахти сафед аст.
Тоҷи вай ҳаст зарҳалин,
Ҳафт ахтараш чу нигин.
Раҳи сабзаш, шодист,
Сарсабзиву ободист.
Рамзи ҳар се дар маҷмӯъ,
Озодиву озодист.
Бошӣ доим дурахшон,
Парчами Тоҷикистон.

